

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Directoraat-generaal Bestuur en Wonen, Democratie en Burgerschap

T.a.v. de heer R. Bagchus

Postbus 20011

2500 EA DEN HAAG

Amersfoort, 25 juni 2019

Betreft : Aanbiedingsbrief vaststelling subsidie ChristenUnie 2018

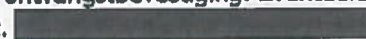
Geachte heer Bagchus,

Bijgaand ontvangt u digitaal de vereiste stukken in het kader van de Wet Financiering Politieke Partijen Inzake 2018. Als bestuurder / gemachtigde vraag ik u om vaststelling van de subsidie in het kader van bovengenoemde wet inzake het jaar 2018.

De e-mailbijlagen betreffen:

- ChristenUnie jaarverslag met Inbegrepen jaarrekening, activiteitenverslag, en controleverklaring -was getekend- van de accountant 2018. Inbegrepen is het FICDD jaarverslag en jaarrekening 2018 met duidelijk onderscheid naar soort subsidie
- Mr. G. Groen van Prinstererstichting (Wetenschappelijk Instituut) gewaarmerkt jaarverslag en jaarrekening 2018
- Perspectief (ChristenUnie-jongeren) gewaarmerkt jaarverslag en jaarrekening 2018
- Overzicht van de bijdragen van in totaal € 4.500 of meer die de partij in het kalenderjaar van een gever heeft ontvangen en een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer. Beide overzichten bijdragen en schulden zijn overigens al eerder aan u gemaild en ondertekend door de heer F. Ruiten op 29 april 2019 om 10.47 uur.
- Gewaarmerkte opgave van het aantal subsidiabele leden per peildatum 1 januari 2018 van de politieke partij ChristenUnie en haar jongerenorganisatie Perspectief.
- Ondertekende Controleverklaring With accountants 2018.

Graag ontvangen wij van u een ontvangstbevestiging. Eventuele vragen kunt u mailen naar:

 cc. (beiden vanaf 2 juli met vakantie)

Met vriendelijke groet, namens het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie,

Dhr. F. Ruiten – penningmeester

Ps. Ons bankrekeningnummer was en is: NL55RABO0372930018 t.n.v. ChristenUnie

Jaarverslag 2018

Partijbureau ChristenUnie
Johan van Oldenbarneveltlaan 46
3818 HB, Amersfoort

ChristenUnie

+ Geef geloof een stem

Inhoud

	pagina
1. Bestuurs- en directieverslag	
1.1 Algemeen	6
1.2 Activiteitenverslag	11
1.3 Informatie over bestuur en directie	19
1.4 Toekomstplannen en risicobeheersing	22
2. Jaarrekening 2018	
2.1 Balans per 31 december 2018	24
2.2 Staat van baten en lasten over 2018	25
2.3 Resultaatbestemming	26
2.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat	27
2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2018	29
2.6 Toelichting op de baten over 2018	34
2.7 Toelichting op de lasten over 2018	36
2.8 Kostentoe rekening subsidiabele activiteiten (WFPP)	40
2.9 Ondertekening	44
3. Overige gegevens	
Controleverklaring	46
Bijlagen	
Jaarrekening FICDD	49
Begroting ChristenUnie 2019	55

1. Bestuurs- en directieverslag

1. Bestuurs- en directieverslag

1.1 Algemeen

1.1.1 Inleiding

Het jaar 2018 stond politiek in het teken van onze deelname aan het kabinet. Onze eerste tientallen resultaten laten zien dat we de idealen van de ChristenUnie kunnen realiseren. Dak- en thuislozen worden beter opgevangen. Onze inzet op 'Waardig ouder worden' is kabinetsbeleid geworden. Er is 200 miljoen meer geïnvesteerd in de regio. Er is 91 miljoen euro vrijgemaakt voor de inzet van de politie. Er is een stevig ChristenUnie-stempel op het regeerakkoord gedrukt en dat zien we dus terug in de uitvoering van de kabinetsplannen. Er zijn 12 nieuwe gemeenten gevormd in 2018. De ChristenUnie deed in 10 van deze gemeenten mee en haalde 37 zetels en dat was boven verwachting.

Het is een zegen dat we als politieke beweging van christenen op deze manier in de maatschappij present kunnen zijn. En het is ook een voorrecht vergeleken bij vele andere landen, waar deze vrijheid en mogelijkheden er niet zijn, Dank aan God!

1.1.2 Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

De statutaire naam van de vereniging luidt: ChristenUnie en is statutair gevestigd te Amersfoort.

De vereniging is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland te Almere ingeschreven onder nummer 32080551.

1.1.3 Omschrijving van de doelstelling

De ChristenUnie heeft tot **doel** een politiek te bevorderen zoals deze voortvloeit uit de grondslag.

De **grondslag** van de ChristenUnie luidt als volgt:

Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land. Zij erkent dat de overheid door God is gegeven en in Zijn dienst staat om recht te doen en vrijheid en vrede te beschermen, wereldwijd. De ChristenUnie baseert haar politieke principes op de Bijbel, Gods geïnspireerde en gezaghebbende Woord. Haar leden verenigen zich vanuit het christelijk geloof, zoals kernachtig verwoord in de Geloofsbelijdenis van Nicea.

<https://www.christenunie.nl/grondslag-en-beginselverklaring>

In november 2018 heeft het congres de beginselverklaring vastgesteld waarin deze grondslag verder is uitgewerkt. Deze beginselverklaring met als titel 'Vrede zoeken, recht doen' is de opvolger van het kernprogramma.

In deze beginselverklaring geeft de ChristenUnie aan hoe ze deze grondslag politiek wil vertalen:

- in haar visie op de samenleving en de politiek,
- in haar politieke kernwaarden,
- in haar eigen houding.

Een goed leven is een leven in verbondenheid, dat is het grondmotief van de ChristenUnie. Dien de samenleving, deel de vrijheid, bescherm het leven, vanuit dat appel wil zij politiek bedrijven. En op dat appel wil zij ook zelf aanspreekbaar zijn.

De ChristenUnie kent de volgende **statutaire doelstellingen**:

- (a) op elk politiek niveau zo krachtig mogelijk vertegenwoordigd te zijn en daartoe actief deel te nemen aan de verkiezingen voor de Staten-Generaal, provinciale staten, gemeenteraden, algemene besturen van waterschappen en het Europees Parlement;
- (b) het vaststellen van een kernprogramma en daarop gebaseerde verkiezingsprogramma's;
- (c) de publieke opinie en de kiezers te winnen voor haar politieke overtuiging;
- (d) de politieke vorming van de leden te stimuleren;
- (e) het uitbrengen van publicaties, studies en het houden van conferenties en cursussen;
- (f) het verrichten van wetenschappelijk onderzoek;
- (g) samen te werken met geestverwante politieke groeperingen in binnen- en buitenland;
- (h) een partijbureau te onderhouden dat het realiseren van bovengenoemde onderdelen kan ondersteunen.

1.1.4 Organisatie structuur

Lokale afdelingen

De ChristenUnie is een politieke partij waarin verbanden en personen verenigd zijn. De lokale verbanden waarin ChristenUnie-leden samenwerken heten "lokale afdelingen". Het aantal lokale afdelingen is op 1 januari 2019: 169. Daarnaast zijn er 12 provinciale afdelingen die Provinciale Unies heten. ChristenUnie-leden zijn zowel lid van de landelijke partij als van een lokale en provinciale afdeling.

De ChristenUnie is in gemeenten actief met zo'n 402 raadsleden, 80 wethouders, 10 burgemeesters en honderden vrijwilligers. De lokale afdelingen hebben een eigen verantwoordelijkheid om de doelstellingen van de ChristenUnie op lokaal niveau te realiseren.

Provinciale Unies

De provincie is de schakel tussen het gemeentebestuur en de rijksoverheid. De ChristenUnie is op provinciaal niveau georganiseerd in 12 Provinciale Unies. Dit zijn provinciale afdelingen die medeverantwoordelijk zijn voor de realisatie van de doelstellingen van de ChristenUnie in de betreffende provincie. Tevens ook voor waterschappen waarvan de hoofdzetel zich in de betreffende provincie bevindt.

Voor de ChristenUnie zijn 31 vertegenwoordigers actief in de Provinciale Staten van ons land en de partij heeft 4 leden van Gedeputeerde Staten. Voor het eerst is er een vertegenwoordiger van de ChristenUnie Commissaris van de Koning (in Overijssel). Verder zijn 17 vertegenwoordigers lid van een Algemeen Bestuur van een waterschap en heeft de partij 5 leden in een Dagelijks Bestuur.

Partijcongres

Het partijcongres is de 'algemene vergadering' van de partij. Daar worden alle belangrijke besluiten genomen, zoals het vaststellen van verkiezingsprogramma's en kandidatenlijsten voor landelijke verkiezingen. Ieder lid van de ChristenUnie heeft spreek- en stemrecht op het congres. Naast individuele leden hebben ook de lokale afdelingen spreek- en stemrecht.

Perspectief, de jongerenorganisatie van de ChristenUnie praat en stemt uiteraard mee op partijcongressen.

Landelijk Bestuur

De partij wordt bestuurd door het Landelijk Bestuur.

Partijbureau

De ChristenUnie kent een partijbureau. Dit bureau is gevestigd in Amersfoort. Het partijbureau ondersteunt en verbindt de partij, haar geledingen en leden bij het realiseren van partijdoelstellingen op het gebied van politiek en bestuur, administratie, communicatie, campagne, toerusting en ontwikkeling. Het partijbureau is verbonden met mensen die vanuit hun christen-zijn invloed willen uitoefenen in politiek en maatschappij. Het partijbureau opereert onder verantwoordelijkheid van het Landelijk Bestuur.

Ook het Wetenschappelijk Instituut (de Mr. G. Groen van Prinstererstichting), de Bestuurders-vereniging en Perspectief, ChristenUnie-jongeren zijn gevestigd in het partijbureau.

Organigram

Op de volgende pagina is geprobeerd om in een organigram de (complexe) structuur van de ChristenUnie in een plaatje te schetsen.

1.1.5 Statutenwijziging

In de statuten van de ChristenUnie kan geen verandering worden gebracht dan door een besluit van een algemene vergadering, waartoe is opgeroepen met de mededeling dat aldaar wijziging van de statuten zal worden voorgesteld. In 2018 heeft er geen statutenwijziging plaatsgevonden.

1.1.6 Samenstelling Landelijk Bestuur en directie

Op het partijcongres van 9 juni 2018 is Fred Ruiten voor een tweede termijn benoemd als penningmeester/secretaris.

De samenstelling was per 31-12-2018 als volgt:

Piet Adema (De Wilgen), voorzitter, aftredend in 2021, niet herkiesbaar

Mark de Boer (Almere), lid, aftredend in 2019, herkiesbaar

Hanneke Palm (Straatsburg), lid, aftredend in 2021, herkiesbaar

Leon Meijer (Ede), internationaal secretaris, aftredend in 2020, herkiesbaar

Fred Ruiten (Sint Pancras), penningmeester en secretaris, aftredend in 2021, niet herkiesbaar

Klaas Tigelaar (Voorburg), vice-voorzitter, aftredend in 2020, niet herkiesbaar

Joanne van der Schee-van de Kamp (Amersfoort), lid, aftredend in 2021, herkiesbaar

De heer Menno van Hulst (Amersfoort) is sinds 2008 directeur van het partijbureau.

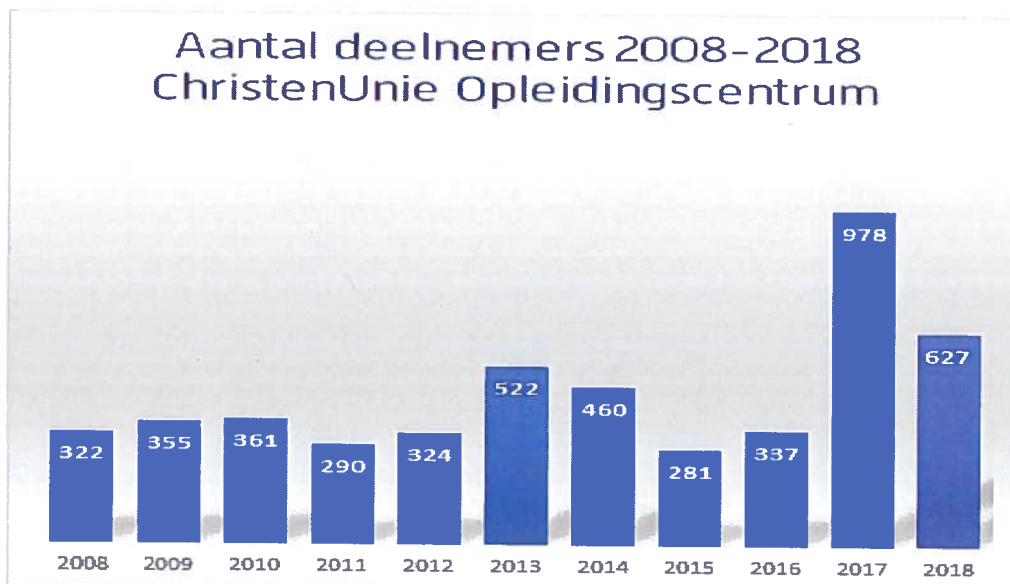
1.2 Activiteitenverslag

Het activiteitenverslag is opgebouwd overeenkomstig de subsidiabele categorisering in de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP), die met de letters a tot en met i worden aangegeven. De daarbij horende activiteiten zijn genummerd van 1 tot en met 16.

Politieke vorming en scholing (a)

1. Opleidingscentrum

In het cursusaanbod van het ChristenUnie Opleidingscentrum lag de eerste maanden van 2018 de nadruk op voorbereidingen voor GR2018 (Campagnetraining, Het hart van de ChristenUnie, Warmlopen voor de raad, training Onderhandelen), daarna werd de focus verlegd naar het voorbereiden op de campagne PS/WS2019 (Werkconferentie, Het hart van de ChristenUnie en een Videotraining voor kandidaten PS/WS). Ook was er een aanbod voor afdelingen die meededen aan de herindelingsverkiezingen in november (Het hart van de ChristenUnie, Warmlopen voor de raad). Er is ingezet op het versterken van lokale afdelingen door te investeren in Leiderschapsconferenties voor lokale afdelingsvoorzitters en fractievoorzitters. Naast het organiseren van het cursusaanbod is ingezet op het ondersteunen en bevorderen van het informele leren, d.w.z. het leren en ontwikkelen wat gebeurt buiten de cursussen om. Dat is o.a. gebeurd door het aanbieden van het Goed-werk-boekje voor politici en een set reflectiekaarten die gebruikt wordt door fracties en besturen. 627 mensen volgden in 2018 een cursus bij het ChristenUnie Opleidingscentrum.

2. Politieke beleidsontwikkeling

Iedere volksvertegenwoordiger is verantwoordelijk voor zijn/haar politieke beleidsontwikkeling. Afstemming en coördinatie op landelijk niveau vindt onder meer plaats tijdens het Politiek Beraad waar voorzitters en directeuren van de geledingen elkaar maandelijks ontmoeten. Eind 2017 is besloten om de deelnemers aan het Politiek Beraad als vaste adviseurs uit te nodigen bij het Landelijk Bestuur. Gekoppeld aan het besluit om politieke zaken uitdrukkelijker op de bestuursagenda te zetten, maakt dit het voortbestaan van het Politiek Beraad overbodig en is dit beraad opgeheven.

Een aantal door het Landelijk Bestuur ingestelde Themanetwerken (voorheen Thematische Partijcommissies genoemd) zijn actief geweest. Het gaat om de TPC's Duurzaamheid, Internationale Samenwerking, Defensie, Zorg, Onderwijs, Openbaar Bestuur en Veiligheid. Deze commissies geven gevraagd en ongevraagd advies aan alle politieke niveaus van de ChristenUnie, maar vooral aan de Tweede Kamerfractie.

Informatievoorziening (b)

3. Partijblad ChristenUnie Magazine

Het ledenblad ChristenUnie Magazine is drie keer verschenen. In het eerste nummer aandacht voor de GR-2018 verkiezingen en diverse interviews, o.a. met predikant Gert Hutten: "Hoopvolle verhalen". In het tweede nummer sprak Gert-Jan Segers met terrorisme-expert en hoogleraar Beatrice de Graaf: "Mijn drive is net iets groter dan mijn angst". In het derde nummer ging Carola Schouten in gesprek met zanger en schrijver Matthijn Buwalda en was er aandacht voor de kandidaten van de komende PS-2019 verkiezingen. Tevens werd de door het congres vast-gestelde beginselverklaring meegestuurd.

4. Campagnematerialen en doelgroepcommunicatie

Er zijn diverse (nieuwe) campagnematerialen, folders, flyers en advertenties gemaakt, vooral voor de GR-2018 en de komende PS-2019 campagne. Daarnaast ook voor ledenwerving en het opleidingscentrum.

5. Informatie via internet naar leden en lokale afdeling(en)

De website-familie van de ChristenUnie heeft vele onderdelen. De hoofdsite www.christenunie.nl is de belangrijkste en wordt dagelijks bijgehouden. Elke lokale en provinciale afdeling heeft haar eigen site, evenals elke geleding. Vanuit het partijbureau vindt ondersteuning plaats in de vorm van advies op het gebied van techniek, vormgeving en communicatie. De ChristenUnie maakt ook ruimschoots gebruik van de mogelijkheden die social media biedt om haar leden en supporters te informeren en te activeren. De partij is actief op platformen als Facebook, Twitter en Instagram.

Elke maand wordt een algemene nieuwsbrief verstuurd naar alle leden en andere contacten waar we mailadressen van hebben. We hebben werkende e-mailadressen van ruim 80% van de leden. Daarnaast wordt er maandelijks een aantal nieuwsbrieven verstuurd naar specifieke doelgroepen: vrienden, besturen, bestuurders en bidders.

6. Congreskosten

Er zijn in 2018 twee partijcongressen gehouden, beide in samenwerking met de Bestuurders-vereniging. Het 37e partijcongres, met 375 bezoekers vond plaats op 9 juni in Lunteren. Het hoofdthema was: "Vrede zoeken, recht doen". Er werd gestart met de voorbereidingen voor de verkiezingen van zowel de Eerste Kamer als Europees parlement, de selectiecommissies werden gekozen. Het 38e partijcongres is gehouden op 24 november in Zwolle. Dit congres was met ongeveer 650 bezoekers vooraf al uitverkocht. Dit congres had als titel "Verkiezingscongres". De kandidatenlijst van de Eerste Kamer werd gepresenteerd. In de deelsessies werd aandacht gegeven aan de campagnes voor PS/WS in 2019. De beginselverklaring werd definitief vastgesteld.

Contact zusterpartijen buitenland (c)

Het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie is q.q. ook bestuur van de FICDD, de Foundation for International Christian Democratic Development. Deze stichting stimuleert democratische processen in Oost-Europese landen en in enkele landen buiten Europa. Hiervoor wordt subsidie ontvangen van het ministerie van BZK en van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De FICDD is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie. De jaarrekening (met activiteitenverslag) van de FICDD is als bijlage bij het Jaarverslag van de ChristenUnie gevoegd.

De ChristenUnie is mede-oprichter en actief lid van de Europese partij ECPM, de European Christian Political Movement. Tweede Kamerlid Stieneke van der Graaf is lid van het bestuur van de ECPM. ECPM houdt kantoor in Amersfoort en Brussel. De ChristenUnie-vertegenwoordiger Peter van Dalen is lid van de fractie van Europese Conservatieven en Hervormers (ECR). De ChristenUnie is ook lid van Sallux, de Christian Political Foundation for Europe. Sallux is de politieke "denktank" van de ECPM en houdt kantoor in Amersfoort.

Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)

Het Wetenschappelijk Instituut (WI), de Mr. G. Groen van Prinstererstichting dient de partij en de samenleving met het leveren van politiek-wetenschappelijke bijdragen in de vorm van publicaties, bijeenkomsten en debat. Het WI wordt door de ChristenUnie met een financiële bijdrage van € 28.000 gesteund. Overige inkomsten van het WI zijn bijdragen van donateurs en subsidie van het ministerie van BZK. Het WI is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie. Het WI heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

Politieke participatie jongeren (e)

De ChristenUnie heeft Perspectief aangewezen als haar officiële politieke jongeren organisatie. Perspectief heeft dit jaar € 6.000 financiële ondersteuning gekregen. Perspectief is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie. Perspectief heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

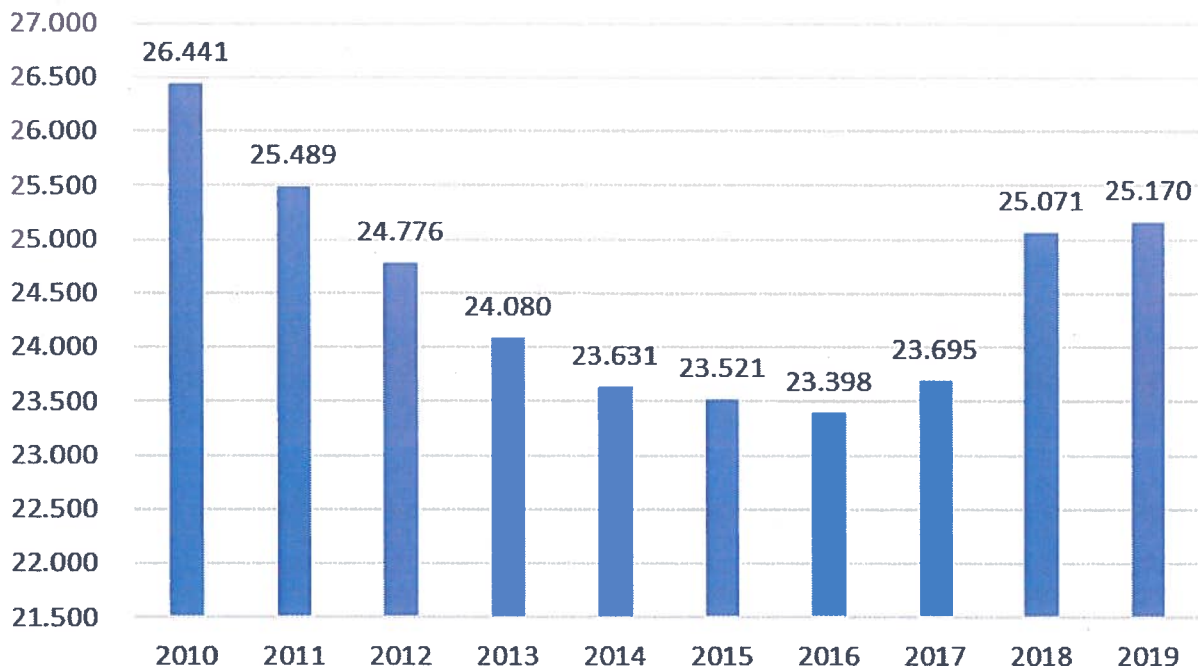
Ledenwerving (f)

7. Ledenwerving

In 2018 heeft de ChristenUnie een bescheiden netto-ledenwinst van 99 behaald. In totaal hebben 1.069 nieuwe leden zich aangemeld en 970 leden hebben zich uitgeschreven. Het totaal aantal leden per 1 januari 2019 is 25.170. Vooral rond de gemeenteraadsverkiezingen in maart zijn er veel nieuwe leden bijgekomen. In 2018 is de ledengroei verder gestimuleerd via acties (waaronder de gezinslidactie vanaf september) en communicatie-uitingen op social media, de website, in nieuwsbrieven, op evenementen, via radio en tv-spotjes en met advertenties.

Naast leden kent de ChristenUnie ook vrienden. Deze vrienden hebben geen zeggenschap binnen de partij, maar ondersteunen de partij financieel en worden via nieuwsbrieven op de hoogte gehouden. Het aantal betalende vrienden in 2018 is 982, iets hoger dan in 2017 (932). De gemiddelde bijdrage is met € 23 per jaar iets hoger dan het voorgaande jaar (2017 € 22).

Ontwikkeling ledenbestand (per 1 januari) van de ChristenUnie over de afgelopen 10 jaar:

Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)

8. Promotie

In het kader van promotie en ledenwerving was de ChristenUnie in 2018 vertegenwoordigd op diverse (christelijke) evenementen. Deze evenementen lenen zich goed om mensen via een actie te interesseren voor de ChristenUnie. De grootste is de pinksterconferentie Opwekking.

De Open Dag 2018 in Den Haag is altijd een trekpleister. In de Tweede Kamer werden ook dit jaar diverse groepsbezoeken georganiseerd, o.a. voor nieuwe leden.

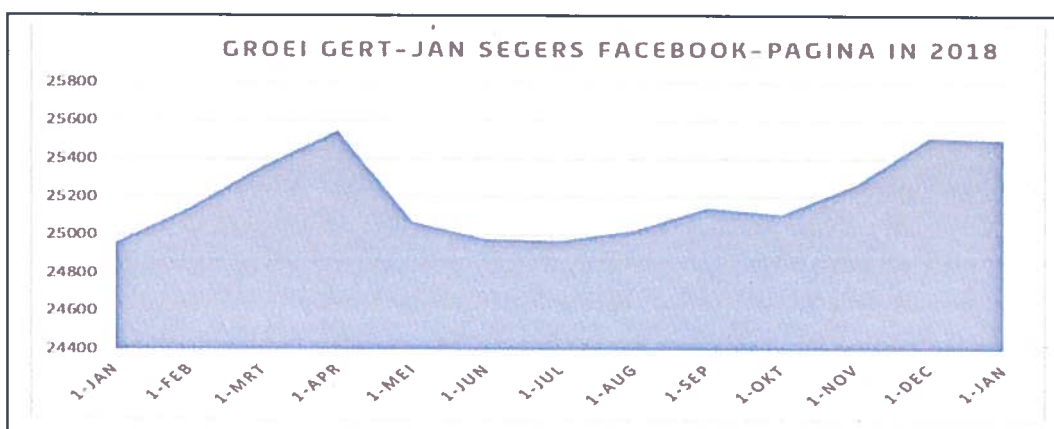
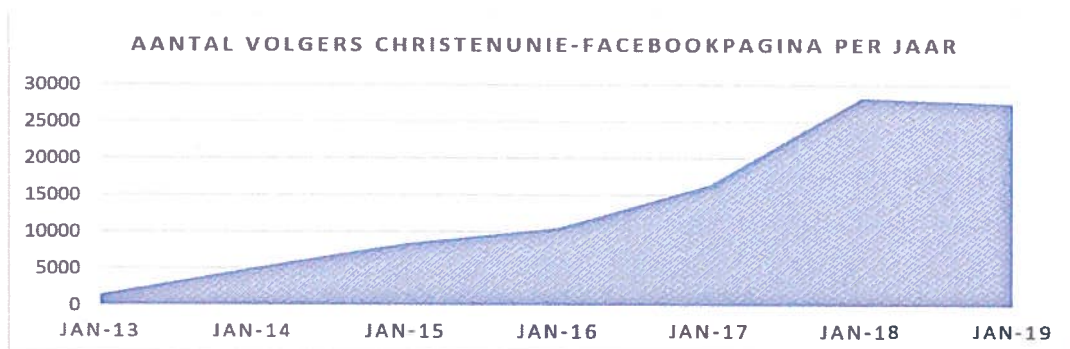
In het kader van promotie is zover mogelijk de huisstijl bewaakt. Diverse huisstijldragers zijn vernieuwd en alle lokale afdelingen hebben een eigen ChristenUnie logo met de gemeente naam ontvangen. Eenduidig gebruik wordt gestimuleerd ter versterking van de totale uitstraling van de ChristenUnie.

9. Informatie via internet (naar niet leden)

Op de website en op onze sociale media kanalen verschijnen dagelijks, vaak meerdere keren per dag, nieuws-updates over wat onze parlementariërs hebben gedaan en gezegd. Via de persvoorlichting wordt de Nederlandse geschreven pers, radio en televisie voorzien van informatie.

10. Radio, tv en nieuwe media

Na 2017, een jaar waarin we mede dankzij de Tweede Kamerverkiezingen al onze eigen records verbraken op social media, valt 2018 (als post-verkiezingsjaar) wat tegen. Met name op Facebook deed onze content het minder goed, bereikten we minder mensen en zijn we voor het eerst zelfs onder aan de streep enkele volgers verloren. Netto heeft de ChristenUnie-Facebookpagina 759 volgers verloren, van 28.314 volgers op 1 januari 2018 naar 27.555 op 1 januari 2019. De Facebookpagina van Gert-Jan is licht gegroeid van 24.958 volgers naar 25.499, een netto plus van 541. Op Twitter scoorde de ChristenUnie beter in 2018 dan in 2017. We zijn duidelijk gegroeid: van 21.952 naar 26.131 volgers. Op Instagram zijn we eveneens bezig met een gestage groei, van 1.516 naar 2.629 volgers (en @gertjansegers van 2.575 naar 5.092 volgers).

Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)

11. Opbouwwerk en advies

Zittende politieke ambtsdragers worden ondersteund door een aantal medewerkers van de afdeling Opleiding en Advies. Deze afdeling is een samenwerking van het partijbureau en Bestuurdersvereniging.

Functie/ rol	1-1-2018	1-1-2019
Gemeenteraadslid	423	402
Wethouder	80	80
Burgemeester	12	10
Provinciale Statenlid	31	31
Gedeputeerde Statenlid	3	4
Commissaris van de Koning	0	1
Lid AB waterschap	15	17
Lid DB waterschap	5	5
Lid Tweede Kamer	5	5
Lid Eerste Kamer	3	3
Europarlementariër	1	1
Minister	2	2
Staatssecretaris	1	1
Overige leden BV	207	245
TOTAAL leden BV	785*	807

* Door dubbelingen in functies is het aantal functies opgeteld bij de overige leden zonder functie meer dan het aantal personen dat lid is van de Bestuurdersvereniging. Door herindelingen is het aantal gemeenteraadsliden flink gedaald. Het aantal afdelingen per 1-1-2019 is 169.

12. Opleidingscentrum i.c.m. 15. Meningsvorming en ondersteuning politieke ambtsdragers

Ondersteuning vindt plaats door het aanbieden van cursussen door het Opleidingscentrum (zie activiteit 1), door het organiseren van ontmoetingen voor specifieke doelgroepen en door het aanbieden van algemene adviezen en door maatwerk-advisering.

13. Selectie ambtsdragers en talentontwikkeling

In 2018 is geïnvesteerd in het trainen en coachen van nieuwe wethouders en het trainen van kandidaat-burgemeesters.

14. Digitale nieuwsbrief

Voor verschillende doelgroepen worden maandelijkse nieuwsbrieven gemaakt. Bijvoorbeeld voor leden van provinciale staten, gemeenteraden en besturen van waterschappen.

15. Ondersteuning politieke ambtsdragers

Zie 11 (opbouwwerk en advies) en 12 (opleidingscentrum)

Verkiezingscampagnes (i)

16. GR-verkiezingen 21 maart 2018

Voor de GR verkiezingen van 21 maart is onder leiding van een externe campagnemanager een goede campagne gevoerd. Het was een mix van fysiek en online aanwezig zijn. Radio (alsook radiospotjes) en televisieoptredens blijven belangrijk. De voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 zijn al tijdens de Tweede Kamercampagne begonnen. In november 2018 was de ChristenUnie betrokken bij maar liefst 10 gemeentelijke herindelingsverkiezingen, verdeeld over 6 provincies. In negen van de tien verkiezingen heeft de CU succesvol op eigen kracht meegedaan en in één geval samen met de SGP.

1.3 Informatie over bestuur en directie

1.3.1 Taak en werkwijze van directie en bestuur

Het Landelijk Bestuur is het bestuur van de ChristenUnie in de zin van de wet en bestaat uit:

- a. de voorzitter, die in functie door het partijcongres wordt benoemd en
 - b. algemene bestuursleden, die door het partijcongres worden benoemd
- waarbij het aantal leden door het partijcongres wordt bepaald op ten minste vijf en ten hoogste zeven. Behoudens de beperkingen volgens de statuten is het Landelijk Bestuur belast met het besturen van de ChristenUnie.

Het Landelijk Bestuur vergadert doorgaans eens per maand, de zomermaanden uitgezonderd. De fractievoorzitter van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer, de delegatieleider in het Europees Parlement, de voorzitter van de Bestuurdersvereniging en de directeur van het partijbureau zijn vaste adviseurs van het Landelijk Bestuur. Het Landelijk Bestuur vergadert een aantal keren per jaar in bijzijn van de voorzitters van Provinciale Unies.

De ChristenUnie kent een partijbureau. Dit bureau is gevestigd in Amersfoort. Het partijbureau ondersteunt en verbindt de partij, haar geledingen en leden bij het realiseren van partijdoelstellingen op het gebied van politiek en bestuur, administratie, communicatie, campagne, toerusting en ontwikkeling. Het partijbureau is verbonden met mensen die vanuit hun christen-zijn invloed willen uitoefenen in politiek en maatschappij. Het partijbureau opereert onder verantwoordelijkheid van het Landelijk Bestuur.

De volgende kerncompetenties voor alle medewerkers van het partijbureau zijn vastgesteld:

- Resultaatgerichtheid
- Organisationsensitiviteit
- Klantgerichtheid

1.3.2 Bezoldigings- en vergoedingenbeleid

Leden van het Landelijk Bestuur krijgen alleen een vergoeding voor gemaakte onkosten. Zij ontvangen geen vacatiegeld of andersoortige vergoedingen.

Het personeel werkzaam bij de ChristenUnie valt niet onder een CAO. Voor de salariëring wordt gebruik gemaakt van de salarisschalen van rijksambtenaren (BBRA). De functie van directeur partijbureau is ingeschaald in schaal 13. Overige functies zijn ingeschaald in de schalen 6 tot en met 11.

1.3.3 Nevenfuncties bestuursleden en directeur

Piet Adema

Voorzitter Ondernemersorganisatie Schoonmaak- en Bedrijfsdiensten (OSB) (bezoldigd)
Lid RvC Larcom bv te Ommen (bezoldigd)
Lid RvC NV Rendo te Meppel (bezoldigd)
Voorzitter RvC Stichting WTC Expo/PBH te Leeuwarden (bezoldigd)
Voorzitter NVB Nederlandse vereniging van Bouwers (bezoldigd)
Lid algemeen bestuur VNO-NCW
Lid hoofdbestuur MKB Nederland

Mark de Boer

Algemeen directeur Stichting Ark Mission, Amsterdam (bezoldigd)
Zelfstandig organisatieadviseur, Almere (bezoldigd)
Voorzitter Rafael Gemeenschap, Almere (onbezoldigd, onkostenvergoeding)
Voorzitter van het bestuur van stichting Building People Bringing Life, Almere (onbezoldigd)

Klaas Tigelaar

Burgemeester Leidschendam-Voorburg (bezoldigd)
Diverse functiegerelateerde nevenfuncties (onbezoldigd):
Lid Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Haaglanden
Lid Algemeen Bestuur Metropoolregio Rotterdam Den Haag
Voorzitter Adviesraad Christiaan Huygens Wetenschapsprijs
Voorzitter Vereniging Zuid Hollandse Gemeenten, afd. van de VNG.
Lid bestuur Vereniging Sport en Gemeenten (onbezoldigd)
Vicevoorzitter Stichting Sportservice Nederland (bezoldigd)
Voorzitter RvC Ikazia Ziekenhuis Rotterdam (bezoldigd)

Fred Ruiten

Directeur bij Fimai BV (bezoldigd)
Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Forte Kinderopvang (onbezoldigd)
Vice-voorzitter / penningmeester Stichting 180 (onbezoldigd)
Voorzitter Stichting Hart voor Heerhugowaard (onbezoldigd)
Penningmeester Stichting Pryluky (onbezoldigd)
Penningmeester Stichting Kapelkerk (onbezoldigd)

Leon Meijer

Wethouder Gemeente Ede (bezoldigd)
Onbetaalde nevenfuncties uit hoofde van het wethouderschap Financiën:
Aandeelhouder gemachtigde Afvalcombinatie De Vallei
Lid van de aandeelhoudersvertegenwoordiging van de afvalenergiecentrale ARN B.V.
Aandeelhouder Werkracht b.v.
Luchtvaart:

Commissielid Overleg en Voorlichting Milieuhygiëne Militair Luchtvaartterrein Deelen

Onbetaalde nevenfuncties uit hoofde van het wethouderschap Jeugdzorg:

Voorzitter bestuurlijk overleg Jeugdzorg 7 gemeenten binnen Foodvalley.

(Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel en Veenendaal)

Voorzitter G7, bestuurlijk overleg van de 7 Gelderse jeugdzorg regio's

Lid VNG commissie Jeugd, Zorg en Onderwijs

Onbetaalde overige nevenfuncties:

Voorzitter landelijke preventietafel Overmatig Alcoholgebruik voor ministerie van VWS

Lid bestuur stichting Christenen voor Israël

Voorzitter bestuur Christians for Israel International

Hanneke Palm

Ambassaderaad justitieaangelegenheden bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Raad van Europa (bezoldigd)

Auteur Wolters Kluwer, Tekst & Commentaar Wetboek van Strafvordering, Mensenrechten (hiervoor ontvangt zij een soort royalties)

Joanne van der Scree - van de Kamp

Senior adviseur beleid en strategie bij Prisma (bezoldigd)

Menno van Hulst

Directeur Partijbureau ChristenUnie (bezoldigd)

Voorzitter stichting Light for the World (onbezoldigd)

1.4 Toekomstplannen en risicobeheersing

Voor de landelijke partij zijn verkiezingen de belangrijkste mijlpalen. Een kernrisico voor een politieke partij is dat door de Tweede Kamerverkiezingen de hoogte van de subsidie verstrekt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wijzigt, deze subsidie is immers deels afhankelijk van het aantal zetels in de Tweede Kamer. Qua inkomsten zijn verder van belang de contributies van de leden en giften. De ChristenUnie heeft een stabiele achterban, waardoor het risico op een daling van het aantal zetels relatief laag wordt ingeschat. Ook is het zo dat het ledenaantal al drie jaar achter elkaar toeneemt. Om de risico's te beheersen zijn diverse maatregelen getroffen. Zo wordt er naar gestreefd de personele organisatie zo flexibel mogelijk in te richten, zodat indien nodig snel kan worden bijgestuurd. Verder is er een continuïteitsreserve gevormd. Deze is van voldoende omvang om risico's die zich op korte termijn kunnen voordoen op te vangen.

Er komen meerdere verkiezingen achter elkaar aan: in 2019 Provinciale Staten-, waterschaps-, Eerste Kamer- en Europese verkiezingen. Ondertussen wordt al vooruit gekeken naar de volgende Tweede Kamerverkiezingen die gepland staan voor het voorjaar van 2021, maar altijd eerder kunnen plaatsvinden.

Een politieke partij is o.a. een campagneorganisatie. Er hebben zich de afgelopen jaren enorme verschuivingen voorgedaan in de manier van campagnevoeren. De meest zichtbare component hiervan is de opkomst van sociale media, waardoor in feite iedereen 'journalist' is geworden. Er vormen zich allerlei netwerken binnen de ChristenUnie en binnen de christelijke beweging. Deze ontwikkelingen hebben een grote invloed op de cultuur maar ook de structuur van de partij. Sommige lokale afdelingen spelen al heel goed op de ontwikkelingen in. Andere moeten gestimuleerd worden om goed in te spelen op de ontwikkelingen. Vanuit de landelijke partij zal in elk geval tot en met de Provinciale Statenverkiezingen er extra op inzetten om lokale afdelingen te ondersteunen in hun proces van doorontwikkeling in de netwerksamenleving.

Getekend te Amersfoort,

Piet Adema, voorzitter

2. Jaarrekening 2018

2.1 Balans per 31 december 2018

na resultaatbestemming

	31 december 2018	31 december 2017	31 december 2018	31 december 2017
	€	€	€	€
ACTIVA				
Immateriële vaste activa				
Software	19.211	37.680	186.822	186.822
Materiële vaste activa				
Inrichting gebouwen	15.632	21.155	325.000	300.000
Inventaris	11.955	3.911	267.500	202.500
Hardware	14.270	18.380		
	41.857	43.446	779.322	689.322
Voorraden	51.208	5.475	45.927	23.173
Vorderingen	175.644	377.659	27.527	31.941
Liquide middelen	704.902	406.111	140.047	125.935
	992.823	870.371	213.501	181.049
	<u>992.823</u>	<u>870.371</u>	<u>992.823</u>	<u>870.371</u>
PASSIVA				
Reserves				
Algemene reserve			186.822	186.822
Continuïteitsreserve			325.000	300.000
Verkiezingsreserve			267.500	202.500
			779.322	689.322
Kortlopende schulden				
Crediteuren		43.446	45.927	23.173
Belastingen		5.475	27.527	31.941
Overige kortlopende schulden			140.047	125.935
			213.501	181.049
	<u>992.823</u>	<u>870.371</u>	<u>992.823</u>	<u>870.371</u>

2.2 Staat van baten en lasten over 2018

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
BATEN			
Contributies	1.181.591	1.142.000	1.108.384
Giften	72.585	93.000	278.407
Subsidies	613.609	595.000	604.307
Bijdragen in gezamenlijke kosten	373.658	389.134	360.901
Baten Opleidingscentrum	26.506	17.500	28.651
Overige baten	27.671	28.850	35.539
Totaal baten	2.295.621	2.265.484	2.416.189
LASTEN			
Directe uitgaven aan subsidiabele activiteiten			
Politieke vorming en scholing (a)	13.156	12.250	15.139
Informatievoorziening (b)	172.324	175.528	197.028
Contact zusterpartijen buitenland (c)	-	-	-
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	28.000	28.000	34.000
Politieke participatie jongeren (e)	6.000	6.000	-
Ledenwerving (f)	27.177	30.000	30.283
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	90.645	109.988	96.466
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	28.794	29.025	27.589
Verkiezingscampagnes (i)	104.268	70.000	459.488
	470.364	460.790	859.993
Afdrachten			
Afdrachten aan lokale afdelingen en Provinciale Unies	300.001	286.155	282.994
	300.001	286.155	282.994
Overige uitgaven			
Bestuurskosten	15.679	35.750	16.531
Bureau- en ICT-kosten	174.913	178.208	189.180
Personeelskosten	1.145.294	1.224.234	1.132.617
Huisvestingskosten	99.370	109.490	99.875
	1.435.257	1.547.682	1.438.203
Totaal lasten	2.205.621	2.294.627	2.581.190
Overschot/ tekort	90.000	29.143-	165.000-

2.3 Resultaatbestemming

	Realisatie 2018 <u>€</u>	Realisatie 2017 <u>€</u>
Resultaatbestemming reserves		
Algemene reserve	-	25.000-
Continuïteitsreserve	25.000	25.000
Verkiezingsreserve	65.000	165.000-
	<u>90.000</u>	<u>165.000-</u>

2.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

2.4.1 Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen C1 kleine organisaties-zonder-winststreven. De jaarrekening is opgesteld in Euro's.

2.4.2 Vergelijkende cijfers

De cijfers over 2017 zijn waar nodig aangepast om vergelijkbaarheid met het verslagjaar mogelijk te maken.

Grondslagen van waardering

2.4.3 Algemene grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.4.4 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa benodigd voor de doelstelling en voor de bedrijfsvoering worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

2.4.5 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

2.4.6 Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader van de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen en gelden die vastliggen in vaste activa.

Grondslagen van resultaatbepaling

2.4.7 Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

2.4.8 Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld, derhalve indien de betaling is aangekondigd. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

2.4.9 Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

Voor het pensioen geldt een toegezegde bijdrage regeling. De toegezegde bijdragen worden afgedragen aan de pensioenverzekeraar op basis van het pensioencontract.

2.4.10 Kostentoerekening ten behoeve van subsidie Wet Financiering Politieke Partijen

De personeelskosten zijn op medewerkersniveau toegerekend aan de tien subsidiecategorieën (A t/m I). Het percentage subsidiabele personeelskosten geldt als grondslag voor het toewijzen van de volgende baten en lasten:

Baten

KVGR-baten

Lasten

Bestuurs- en bureaunkosten

Huisvestingskosten

De aldus verkregen kostentoerekening staat vermeld in paragraaf 2.8.

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2018

Materiële en immateriële vaste activa

De mutaties in de vaste activa zijn in het hierna volgende schema samengevat:

	Inrichting gebouwen	Inventaris	Hardware	Software	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018					
Aanschafwaarde	27.613	5.680	22.672	55.966	111.930
Cumulatieve afschrijvingen	-6.458	-1.768	-4.292	-18.286	-30.804
	<u>21.155</u>	<u>3.911</u>	<u>18.380</u>	<u>37.680</u>	<u>81.125</u>
Mutaties boekjaar					
Investerings	0	9.496	0	0	9.496
Afschrijvingen	-5.523	-1.453	-4.110	-18.469	-29.553
	<u>-5.523</u>	<u>8.044</u>	<u>-4.110</u>	<u>-18.469</u>	<u>-20.057</u>
Stand per 31 december 2018					
Aanschafwaarde	27.613	15.176	22.672	55.966	121.426
Cumulatieve afschrijvingen	-11.981	-3.221	-8.402	-36.754	-60.358
	<u>15.632</u>	<u>11.955</u>	<u>14.270</u>	<u>19.211</u>	<u>61.068</u>

In de regel wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, uitgaande van een restwaarde van nihil. Per investering wordt gekeken of deze al dan niet sneller of langzamer afgeschreven dient te worden, afhankelijk van het verwachte verloop van de economische waarde van de investering.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Voorraden		
Voorraad promotieartikelen/boeken	50.853	5.290
Voorraad geschenkbonnen	<u>355</u>	<u>185</u>
Saldo per 31 december	<u><u>51.208</u></u>	<u><u>5.475</u></u>

In de voorraad promotieartikelen is een bedrag in mindering gebracht voor incourantheid.

Vorderingen

Debiteuren	11.822	30.647
Rekeningcourant verhoudingen	17.722	75.566
Contributies	1.012	591
Lening u/g Sallux	-	20.000
Vooruitbetaald / nog te ontvangen	20.263	132.537
Nog te ontvangen subsidie ministerie BZK	124.824	118.319
	<u> </u>	<u> </u>
Saldo per 31 december	<u><u>175.644</u></u>	<u><u>377.659</u></u>

Liquide middelen

Kas	967	889
Rabobank betaalrekening giften en contributies	30.737	13.816
Rabobank betaalrekening overige betaalstromen	10.151	1.607
Rabobank spaarrekening	495.000	222.000
SNS Bank meersparen	168.048	167.798
	<u> </u>	<u> </u>
Saldo per 31 december	<u><u>704.902</u></u>	<u><u>406.111</u></u>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Reserves		
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	186.822	211.822
Bij: volgens resultaatbestemming	-	25.000-
Saldo per 31 december	<u>186.822</u>	<u>186.822</u>

De algemene reserve heeft de functie van 'vrije reserve' en is bedoeld om overschotten en tekorten op te vangen.

Continuïteitsreserve		
Saldo per 1 januari	300.000	275.000
Bij: volgens resultaatbestemming	<u>25.000</u>	<u>25.000</u>
Saldo per 31 december	<u>325.000</u>	<u>300.000</u>

De continuïteitsreserve wordt gevormd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat ook in de toekomst aan verplichtingen kan worden voldaan. De noodzakelijk geachte omvang van de continuïteitsreserve bedroeg op 31 december 2017 € 300.000. De grondslag voor de continuïteitsreserve is de som van:

- tussen de 20% en 25% van de verwachte personeelskosten van het komend jaar en
- tussen de 20% en 25% van de verwachte huisvestingskosten van het komende jaar.

De noodzakelijk geachte omvang zal worden bijgesteld indien 20% en 25% van bovengenoemde kosten minder respectievelijk meer dan de noodzakelijk geachte reserveomvang van € 300.000 bedraagt.

	Kosten 2019	Reserve	Percentage
Personeelskosten	1.275.485		
Huisvestingskosten	106.650		
TOTAAL	<u>1.382.135</u>	<u>325.000</u>	<u>23,5%</u>

	2018	2017
	€	€
Bestemmingsreserve Verkiezingen		
Saldo per 1 januari	202.500	367.500
Mutatie	65.000	165.000-
Saldo per 31 december	<u>267.500</u>	<u>202.500</u>

De reserve verkiezingen is gevormd om de kosten van de Europese en Tweede Kamerverkiezingscampagnes op te vangen. De grondslag voor deze reserve hangt samen met een drietal factoren:

(1) De frequentie van de verkiezingen. Deze is voor de Europese verkiezingen eens per vijf jaar. Voor Tweede Kamerverkiezingen ligt het niet vast. In de grondslag wordt uitgegaan voor eens per drie jaar.

(2) Het noodzakelijk geachte budget. Deze is voor de Europese verkiezingen € 90.000 en voor de Tweede Kamerverkiezingen € 400.000.

(3) Het deel van het budget dat in ieder geval vanuit de reserve gefinancierd zou moeten kunnen worden. Dit deel is bepaald op 75%. Het verleden heeft geleerd dat met name campagnes voor de Tweede Kamerverkiezingen voor een flink groter deel uit de gewone exploitatie betaald kan worden. Dit kan dankzij fors hogere gifteninkomsten in het jaar van Tweede Kamerverkiezingen.

Volgens deze grondslag is de maximaal benodigde verkiezingsreserve € 367.500. Dit bedrag wordt via een dotatiesysteem bereikt. De reserve kan eventueel wel sneller op het maximale streefbedrag komen, maar hoeft niet hoger dan het streefbedrag te zijn. In 2017 (een TK verkiezingsjaar) wordt dus maximaal 3/4 deel van € 400.000 uit het fonds onttrokken worden. Tegelijk is er een spaardoelstelling van € 100.000 (voor de TK-verkiezingen) en € 13.500 voor de Europese verkiezingen. Per saldo is dit een onttrekking van € 186.500.

Streefbedrag	31-12-15	31-12-16	31-12-17	31-12-18	31-12-19
Tweede Kamerverkiezingen	300.000	300.000	100.000	200.000	300.000
Europese Verkiezingen	27.000	40.500	54.000	67.500	13.500
Totaal	<u>327.000</u>	<u>340.500</u>	<u>154.000</u>	<u>267.500</u>	<u>313.500</u>
Werkelijk bedrag	367.500	367.500	202.500	267.500	267.500
Dekking	112%	108%	131%	100%	85%

	2018	2017
	€	€
Overige kortlopende schulden		
Accountant	9.924	9.636
Reservering vakantiegeld inclusief sociale lasten	39.802	38.611
Reservering vakantiedagen inclusief sociale lasten	37.805	33.094
Reservering eindejaarsuitkering inclusief sociale lasten	6.313	6.141
Rekeningcourant verhoudingen	20.653	8.250
Overige kortlopende schulden	25.550	30.202
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	<u>140.047</u>	<u>125.935</u>

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

De ChristenUnie huurt per 1 augustus 2011 een kantoorpand aan de Johan van Oldebarneveltlaan 46 te Amersfoort. Het huurcontract is in 2016 verlengd. De nieuwe huurperiode loopt van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2022. De huurprijs bedraagt € 65.000 op jaarbasis. (excl. inflatiecorr.) Per 1 januari 2017 zijn lease- en servicecontracten ingegaan voor het gebruik van een e-mail en cloud-omgeving en voor ict-, kopieer- en printapparatuur. De looptijd hiervan bedraagt 6 jaren. De jaarlijkse kosten bedragen € 29.766 per jaar. Ook is per 1 januari 2017 een overeenkomst gestart voor het gebruik van telefoniediensten (hosted voip), inclusief het gebruik van een hoogwaardige glasvezelverbinding. De looptijd bedraagt eveneens 6 jaren. De jaarlijkse kosten bedragen € 3.735.

Gemeenschappelijke kosten

De ChristenUnie heeft overeenkomsten gesloten met Perspectief (ChristenUnie-jongeren), de mr. G. Groen van Prinstererstichting (het WI), de Bestuurdersvereniging en de FICDD (stichting van de ChristenUnie voor internationale samenwerking en ontwikkeling) en de Stichting Ondersteuning Tweede Kamerfractie ChristenUnie betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten.

De verdeling van gezamenlijke huisvestingskosten, bureaunkosten en gemeenschappelijke personeelskosten is geregeld in een "Overeenkomst tot verrekening van voor gemene rekening gemaakte kosten" (KVGR). In een aantal gevallen worden personeelskosten van ChristenUnie-medewerkers doorbelast aan een van de andere entiteiten op basis van een koepelovereenkomst. De doorberekende kosten zijn als baten in de exploitatie van de ChristenUnie opgenomen.

Verhuur

Europarlementariër Peter van Dalen huurt kantoorruimte bij de ChristenUnie met ingang van 15 augustus 2011. De overeenkomst loopt tot en met mei 2019.

2.6 Toelichting op de baten over 2018

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2018	2018	2017
	€	€	€
Contributies			
Contributies	1.179.170	1.142.000	1.105.282
Contributies voorgaande jaren	2.421	-	3.103
	<u>1.181.591</u>	<u>1.142.000</u>	<u>1.108.384</u>

De contributiebatens betreffen alle gefactureerde contributies over 2018. Hiervan is ruim 98% ook daadwerkelijk ontvangen. Jaarlijks wordt een inschatting gemaakt van het bedrag dat nog binnenkomt. Het overige deel wordt afgeschreven (zie toelichting van de lasten). Wanneer er meer geld dan verwacht binnenkomt op contributies van voorgaande jaren, geldt het als een baat in het verslagjaar.

Giften

Vrienden van de ChristenUnie	20.904	21.000	21.202
Giften uit acties	21.259	57.000	230.478
Legaten	-	-	-
Overige giften	30.423	15.000	26.727
	<u>72.585</u>	<u>93.000</u>	<u>278.407</u>

Zowel de directe baten (giften) als de lasten voor de GR-campagne zijn in het verkiezingsjaar 2018 geboekt. De hoge opbrengst in 2017 houdt direct verband met de acties rondom de TK-2017 verkiezingen. In de giften zijn ook lasten verantwoord van circa € 63.000 (waaronder belacties, direct mailing, en kosten diner).

Een overzicht van donateur(s) die in 2018 € 4.500 of meer hebben gedoneerd wordt separaat aan het min. van. BZK toegestuurd. In 2018 zijn er geen legaten of nalatenschappen ontvangen. Geen enkele donateur heeft één of meerdere bijdrage(n) in natura gedoneerd ter waarde van € 4.500 of meer.

Subsidies

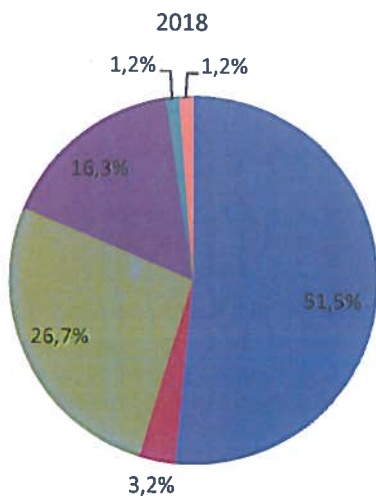
Subsidie Wet Financiering Politieke Partijen	593.420	595.000	591.593
Subsidie Wet Financiering Politieke Partijen (voorgaande jaren)	20.190	-	12.715
	<u>613.609</u>	<u>595.000</u>	<u>604.307</u>

Bijdragen in gezamenlijke kosten

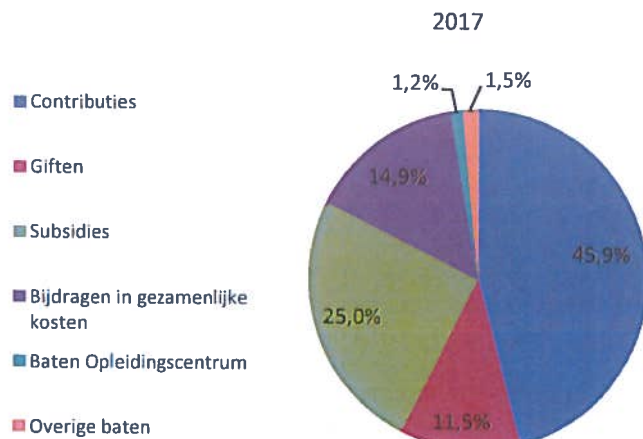
Gezamenlijke kosten Bestuurdersvereniging (BV)	205.524	216.467	196.041
Gezamenlijke kosten Wetenschappelijk Instituut (WI)	52.612	53.825	54.425
Gezamenlijke kosten FICDD	76.582	78.665	69.552
Gezamenlijke kosten Perspectief, ChristenUnie-jongeren	18.941	19.377	19.593
Gezamenlijke kosten St. Ondersteuning TK-fractie CU	10.000	10.000	10.000
Huuropbrengsten eurofractie	10.000	10.800	11.290
	<u>373.658</u>	<u>389.134</u>	<u>360.901</u>

De ChristenUnie heeft overeenkomsten gesloten met andere partijgeledingen betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten.

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Baten Opleidingscentrum			
Cursusbijdragen Opleidingscentrum	26.506	17.500	28.651
	<u>26.506</u>	<u>17.500</u>	<u>28.651</u>
Overige baten			
Baten ChristenUnie Magazine	19.705	25.050	22.563
Verkopen	7.653	2.000	12.260
Rente	314	1.800	1.742
Nagekomen baten	-	-	1.026
	<u>27.671</u>	<u>28.850</u>	<u>35.539</u>
TOTAAL BATEN	<u>2.295.621</u>	<u>2.265.484</u>	<u>2.416.189</u>

Herkomst baten

2.7 Toelichting op de lasten over 2018

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Uitgaven aan subsidiabele activiteiten			
Politieke vorming en scholing (a)			
1. Opleidingscentrum	12.700	11.250	14.483
2. Politieke beleidsontwikkeling	455	1.000	656
	<u>13.156</u>	<u>12.250</u>	<u>15.139</u>
Informatievoorziening (b)			
3. ChristenUnie Magazine	86.850	96.340	93.116
4. Campagnematerialen	5.432	3.200	3.924
5. Informatie via internet	24.050	25.988	25.310
6. Congres	55.992	50.000	74.677
	<u>172.324</u>	<u>175.528</u>	<u>197.028</u>
Contact zusterpartijen buitenland (c)			
Activiteiten via FICDD, de ChristenUnie stichting voor internationale samenwerking en ontwikkeling	-	-	-
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)			
Activiteiten via Mr. G. Groen v. Prinstererstichting	<u>28.000</u>	<u>28.000</u>	<u>34.000</u>
Politieke participatie jongeren (e)			
Activiteiten via Perspectief, ChristenUnie-jongeren	<u>6.000</u>	<u>6.000</u>	-
Ledenwerving (f)			
7. Kosten Ledenwerving	27.177	30.000	30.283
	<u>27.177</u>	<u>30.000</u>	<u>30.283</u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)			
8. Promotie	25.744	31.500	25.997
9. Informatie via internet	24.050	25.988	25.310
10. Radio, tv en nieuwe media	40.851	52.500	45.160
	<u>90.645</u>	<u>109.988</u>	<u>96.466</u>
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)			
11. Opbouwwerk en advies	4.129	6.000	3.863
12. Opleidingscentrum	12.700	11.250	14.483
13. Selectie ambtsdragers	6.620	6.000	3.619
14. Digitale nieuwsbrief	5.344	5.775	5.624
15. Ondersteuning politieke ambtsdragers	-	-	-
	<u>28.794</u>	<u>29.025</u>	<u>27.589</u>
Verkiezingscampagnes (i)			
16. GR-verkiezingen 21 maart 2018	104.268	70.000	459.488
	<u>104.268</u>	<u>70.000</u>	<u>459.488</u>
<p>Zowel de directe baten (giften) als de lasten voor de GR-campagne worden in het verkiezingsjaar 2018 geboekt. Inzet van personeel wordt in 2017 al wel aan deze activiteit toegerekend (zie 2.8 Kostentoerekening).</p>			
Afdrachten			
Afdrachten aan lokale afdelingen en Provinciale Unies			
Aan lokale afdelingen	223.659	213.332	211.523
Aan Provinciale Unies	76.342	72.823	71.471
	<u>300.001</u>	<u>286.155</u>	<u>282.994</u>
Overige uitgaven			
Bestuurskosten			
Vergaderkosten	873	2.750	1.540
Reiskosten bestuursleden	6.466	8.000	9.351
Partijdecoraties	2.203	1.500	133
Overige bestuurskosten	6.138	23.500	5.507
	<u>15.679</u>	<u>35.750</u>	<u>16.531</u>

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Bureau- en ICT-kosten			
Bureau- en kantoorkosten	77.380	80.800	75.193
Accountant en adviseurs	15.894	17.500	15.183
Afschrijvingen MVA	29.553	32.458	47.369
Afschrijving niet betaalde contributies	14.585	17.500	10.592
ICT-kosten	37.501	29.950	40.843
	<u>174.913</u>	<u>178.208</u>	<u>189.180</u>
Personeelskosten			
Lonen en salarissen	886.151	931.537	867.927
Sociale lasten	159.091	164.236	146.134
Pensioenlasten	57.461	51.773	50.648
Overige personeelskosten	42.592	76.688	67.908
	<u>1.145.294</u>	<u>1.224.234</u>	<u>1.132.617</u>
<p>Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar 2018 bedroeg 18,80 FTE (2017: 18,65). Dit is exclusief stagiaires.</p>			
Huisvestingskosten			
Huur- en servicekosten	66.105	66.625	65.000
Onderhoudskosten	3.242	3.000	2.902
Energiekosten*	4.737	11.250	6.979
Overige huisvestingskosten	25.285	28.615	24.993
	<u>99.370</u>	<u>109.490</u>	<u>99.875</u>
<p>* Lage energiekosten vanwege LED verlichting en zonnepanelen.</p>			
TOTAAL LASTEN	<u>2.205.621</u>	<u>2.294.627</u>	<u>2.581.190</u>

2.8 Kostentoe rekening subsidiabele activiteiten (WFPP)

	Directe kosten	Personeels- kosten	Bestuurs- en bureaukosten	Huisvestings- kosten	KVGR baten	TOTAAL 2018
Politieke vorming en scholing (a)						
1. Opleidingscentrum	12.700	74.739	12.438	6.485	-7.693	98.669
2. Politieke beleidsontwikkeling	455	62.544	10.408	5.427	-6.438	72.396
Subtotaal Politieke vorming en scholing (a)						171.065
Informatievoorziening (b)						
3. ChristenUnie Magazine	86.850	30.347	5.050	2.633	-3.124	121.757
4. Campagnematerialen	5.432	35.006	5.825	3.037	-3.603	45.698
5. Informatie via internet	24.050	48.939	8.144	4.246	-5.037	80.342
6. Congres	55.992	24.824	4.131	2.154	-2.555	84.545
Subtotaal Informatievoorziening (b)						332.342
Contact zusterpartijen buitenland (c)						
Resultaat kosten FICDD 2018 (eigen jaarrekening, zie bijlage)	191.702					191.702
Subtotaal Contact zusterpartijen buitenland (c)						191.702
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)						
Resultaat kosten WI 2018 (eigen jaarrekening)	427.245					427.245
Subtotaal Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)						427.245
Politieke participatie jongeren (e)						
Resultaat kosten Perspectief 2018 (eigen jaarrekening)	59.533					59.533
Subtotaal Politieke participatie jongeren (e)						59.533

	Directe kosten	Personeels- kosten	Bestuurs- en bureaukosten	Huisvestings- kosten	KVGR baten	TOTAAL 2018
Ledenwerving (f)						
7. Kosten Ledenwerving	27.177	33.520	5.578	2.908	-3.450	65.734
Subtotaal Ledenwerving (f)						65.734
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)						
8. Promotie	25.744	32.068	5.337	2.782	-3.301	62.630
9. Informatie via internet	24.050	45.415	7.558	3.940	-4.675	76.289
10. Radio, tv en nieuwe media	40.851	20.681	3.442	1.794	-2.129	64.640
Subtotaal Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)						203.559
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)						
11. Opbouwwerk en advies	4.129	48.287	8.036	4.190	-4.970	59.672
12. Opleidingscentrum	12.700	44.031	7.327	3.820	-4.532	63.346
13. Selectie ambtsdragers	6.620	30.467	5.070	2.643	-3.136	41.664
14. Digitale nieuwsbrief	5.344	30.347	5.050	2.633	-3.124	40.251
15. Ondersteuning politieke ambtsdragers	0	19.547	3.253	1.696	-2.012	22.483
Subtotaal Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)						227.417
Verkiezingscampagnes (i)						
16. GR-verkiezingen 21 maart 2018	104.268	85.653	14.254	7.432	-8.816	202.790
Subtotaal Verkiezingscampagnes (i)						202.790
TOTAAL	1.114.844	666.415	110.901	57.821	-68.594	1.881.387

Deel subsidiabele personeelskosten van de totale personeelskosten:

58%

Toerekenbare bestuurs- en bureaunkosten

Totale bestuurs- en bureaunkosten, maal het deel subsidiabele kosten van de totale personeelskosten

Totaal	Subs. factor	Toerekenbaar
190.593	58%	110.901

Toerekenbare huisvestingskosten

Totale huisvestingskosten, maal het deel subsidiabele kosten van de totale personeelskosten

99.370	58%	57.821
--------	-----	--------

Toerekenbare KVGR-baten (zie 2.6 Toelichting op de baten over 2018)

Totale KVGR-baten, maal het deel subsidiabele personeelskosten van de totale personeelskosten

117.885	58%	68.594
---------	-----	--------

Overzicht subsidiabele kosten ChristenUnie en neveninstellingen:

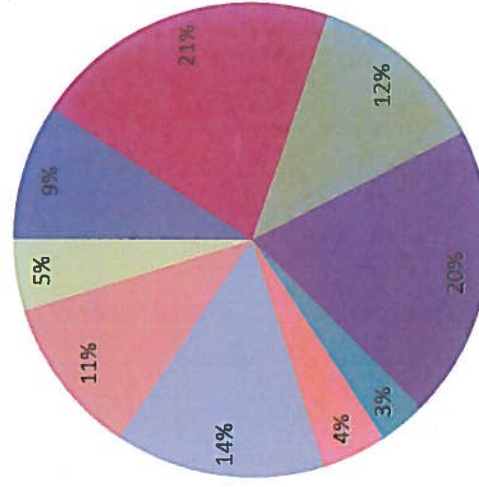
	2018	% 2018	2017	% 2017
Politieke vorming en scholing (a)	171.065	9%	163.609	9%
Informatievoorziening (b)	332.342	18%	364.599	21%
Contact zusterpartijen buitenland (c)	191.702	10%	215.913	12%
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	427.245	23%	349.372	20%
Politieke participatie jongeren (e)	59.533	3%	57.516	3%
Ledenwerving (f)	65.734	3%	77.303	4%
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	203.559	11%	249.321	14%
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	227.417	12%	189.345	11%
Verkiezingscampagnes (i)	202.790	11%	85.328	5%
TOTAAL	1.881.387	100%	1.752.305	100%

Kostenverdeling subsidiabele activiteiten

2018

2017

- Politieke vorming en scholing (a)
- Informatievoorziening (b)
- Contact zusterpartijen buitenland (c)
- Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)
- Politieke participatie jongeren (e)
- Ledenwerving (f)
- Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)
- Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)
- Verkiezingscampagnes (i)

2.9 Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te Amersfoort, dd. 26-4-2019.

[Redacted]
Voorzitter

[Redacted]
Fred Ruiten

Secretaris en penningmeester

[Redacted]
Klaas Tigelaar

Vice-voorzitter

[Redacted]
Leon Meijer

Internationaal secretaris

[Redacted]
Mark de Boer

Lid

[Redacted]
Lid

[Redacted]
Lid

3. Overige gegevens

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

ChristenUnie
Postbus 439
3800 AK AMERSFOORT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van ChristenUnie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van ChristenUnie gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ChristenUnie, te Amersfoort per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018 met een balanstotaal van € 992.823;
2. de staat van baten en lasten over 2018 met een resultaat van € 90.000 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ChristenUnie zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuurs- en directieverslag;
- de overige gegevens;
- Bijlagen;
 - jaarrekening FICDD;
 - begroting ChristenUnie 2019.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuurs- en directieverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 20 mei 2019.

WIT^h accountants B.V.
[Redacted signature]

Bijlagen.

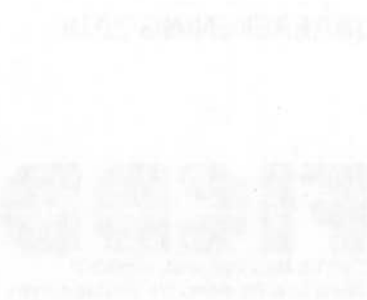
Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van ChristenUnie

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlagen

JAARREKENING 2018

AMERSFOORT

Activiteitenverslag FICDD

Algemeen

De Foundation for International Christian Democratic Development (FICDD) is de stichting waarin de ChristenUnie haar ondersteunende activiteiten aan zusterorganisaties buiten Nederland onder brengt. FICDD wordt gesubsidieerd met de Matra MPPP gelden die door het ministerie van BZK beschikbaar worden gesteld. De subsidie voor de Arabische Regio het 'Shiraka' Programma wordt door BZ beschikbaar gesteld. Het stichtingsbestuur van FICDD valt q.q. volledig samen met het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie.

Inleiding

In 2018 heeft FICDD weer met veel van haar vertrouwde partners samengewerkt en met een aantal projectpartners is de samenwerking verder uitgebouwd. Zo hebben we in het afgelopen jaar samengewerkt met onze partner in Tunesië waar zij voor het eerst een eigenstandig project hebben georganiseerd. Ook hebben we een samenwerking tussen de FICDD projectpartner in Jordanië en ECPYouth opgezet. Dit jaar zijn alle geplande projecten zijn uitgevoerd. Er zijn ook projecten in samenwerking met Sallux (Shiraka), ECPM(Matra) en ECPYouth (Matra/Shiraka) uitgevoerd. De samenwerking met deze partners verloopt goed en gebruikmakend van elkaars netwerk en expertise kunnen we het projectgeld effectiever inzetten. Zo is er nu een goede samenwerkingsbasis tussen de, al eerder genoemde, FICDD partner in Jordanië en ECPYouth.

De General Assembly van ECPM en Sallux werden ook door FICDD bijgewoond. Deze vergaderingen zijn naast noodzaak ook handige netwerkgelegenheden omdat veel FICDD project partners ook lid zijn van deze beide organisaties. Daarnaast is het goed via deze organisaties om vinger aan de pols te houden wat betreft politieke ontwikkelingen in Europa.

Hieronder volgt per project(land) een kort verslag.

De projecten

EDI/Masterclass Costa Rica

Na twee succesvolle edities van EDI Costa Rica is er ook in 2018 een EDI conferentie georganiseerd. Er was een aantal internationale sprekers en verschillende lokale NGO's kregen de kans om zich te presenteren. Bij de conferentie waren ongeveer 70 deelnemers. Aan de Masterclass van Movimiento Interamericano de Profesionales Cristianos hebben door het jaar heen meer 80 studenten deelgenomen. Ook is er middels online bewustwordingscampagnes veel aandacht geweest voor vrijwilligerswerk door studenten bij NGO's zodat deze beiden versterkt kunnen worden. Daarnaast is EDI-oline verder ontwikkeld zodat meer young professionals in de regio kennis kunnen maken met EDI. Via video-conference calls kunnen deelnemers vragen stellen aan de sprekers en van gedachten wisselen.

European Christian Political Youth (ECPYouth)

In 2018 is de ECPYouth ook weer een van onze projectpartners geweest. Ze organiseerden zowel in Matra- als in Shiraka-gebied verschillende activiteiten. Een regionale conferentie in Ukraine, een Summer School in Polen en een jongeren conferentie in Jordanië zijn enkele voorbeelden van hun projecten.

EDI Online

Zoals al eerder aangegeven is EDI Online verder doorontwikkeld zodat studenten die niet live bij een EDI evenement aanwezig kunnen zijn, online toch een 10-weekse EDI cursus kunnen volgen. Er zijn virtuele discussiegroepen ingericht en er zijn toetsen en opdrachten voor de studenten gemaakt. Onderwerpen die worden behandeld zijn onder andere het christelijke sociaal gedachtegoed, integere handel en duurzame economie.

AfIL Moldavië

Samen met onze partner ECPM hebben we in 2018 een project in Moldavië gesponsord van de Academy for Integrity in Leadership. In 5 discussie bijeenkomsten in november en december werden verschillende beleidsthema's bediscussieerd. Young professionals met een christelijke achtergrond spraken met elkaar over thema's als klimaat, ethiek en economie. Het doel van deze bijeenkomsten was het creëren van bewustwording en het activeren van deze jongeren; de hoop is dat ze politiek actief worden in Moldavië.

CDPP

Met genoegen hebben we ook in 2018 weer met de CDPP in Georgië samen gewerkt. Er is bij het vaste kader in zowel Oost- als West-Georgië weer 2-daagse conferentie georganiseerd voor lokale CDPP politici. Met name met workshops over het christelijke sociaal gedachtegoed en het werven van nieuwe leden blijven belangrijk.

USA

De Ukrainian Student Association werd ook in 2018 weer gesponsord. USA stimuleert maatschappelijke- en politieke betrokkenheid onder studenten. Deze christelijke studentenvakbond levert uitstekend werk. Hun werkwijze, thema's en goede samenwerking zorgen ervoor dat FICDD USA als een solide en betrouwbare partner beschouwd. Hun concept werkt goed en daarom hebben ze ook in 2018 weer 3 'Schools for Youth Activism' georganiseerd. Telkens werden deze weekenden in verschillende delen van Oekraïne en namen ongeveer 40 deelnemers tussen 18-35 jaar oud, deel. De drie weekenden vormden een geheel hoewel losse delen ook te volgen waren voor eenmalige deelnemers. Thema's als 'Youth Activism', 'Good Governance' en 'Fighting corruption', werden behandeld.

IFES Servië

Samen met ECPM sponsorde FICDD IFES Servië zodat een conferentie over mensenhandel georganiseerd kon worden. Dit concept werkt ook goed; de partner is vertrouwd en levert goed werk. Daarom hebben we besloten om ook in 2018 weer met hen samen te werken. Studenten van met name de rechtenfaculteit woonden deze conferentie bij en konden er zelfs studiepunten voor krijgen. Verschillende sprekers met verschillende expertise vertelden over mensenhandel; een mensenhandel-rechter, een mensenhandel-politiecommissaris en ook de directrice van een opvanghuis voor slachtoffers van mensenhandel. Er waren zijn 100 studenten op deze conferentie afgekomen.

CMI

In de zomer van 2018 heeft FICDD de 4-weekse summer school van CMI gesponsord. Er is weer door 2 trainers een aantal dagen les gegeven aan ongeveer 25 Arabische jongeren. Waar de deelnemers in 2017 soms nog studeerden waren de deelnemers in 2018 al wat ouder; de meesten waren young professionals en dus erg betrokken bij de summer school. Er werden workshops en lezingen gegeven over het christelijk sociaal gedachtegoed, christelijke ethiek en debat skills. Veel ondernemende jongeren willen de regio verlaten omdat ze weinig perspectief zien voor een waardig leven in hun eigen regio. We proberen middels deze workshop jongeren ook in te laten zien dat ze zelf kleine veranderingen in hun eigen omgeving kunnen bewerkstelligen. We zijn blij dat we dankzij Shiraka deze deelnemers aan dit project kunnen steunen en ook dit jaar hebben we geprobeerd om hen zoveel als mogelijk financieel te steunen.

Jordanië

De samenwerking die FICDD heeft met Arab Women Today (AWT) in Jordanië is bijzonder goed. Deze christelijke vrouwenorganisatie komt op voor vrouwenrechten, verzorgt leiderschapstrainingen en produceert een talkshow gericht op vrouwenemancipatie. Ook werken ze samen met andere Jordaanse vrouwenrechten organisaties om er voor te zorgen dat vrouwen in Jordanië betere rechtsbescherming genieten. In 2018 heeft FICDD de netwerkconferentie van AWT gesponsord waarbij 80 vrouwen uit de gehele Arabische en Golf regio aanwezig waren die eerder in het jaar al een lokale training van AWT hadden gevolgd. In samenwerking met ECPYouth werd ook een jongeren conferentie over christelijke politiek georganiseerd. Na politieke rellen in Jordanië wilde AWT hun jongeren achterban graag meer informatie geven over constructief demonstreren. De positie van christenen in Jordanië is precair en constructieve politiek voeren is in ieders belang. ECPYouth heeft verteld over haar rol als politieke jongeren organisatie en hun activiteiten.

Irak/Syrië

Partner organisatie Sallux heeft in 2018 een project georganiseerd in Irak en Syrië. Ze hebben de regio bezocht en kaderopbouw trainingen gegeven over politieke communicatie en effectieve lobby-voering. Sallux heeft dit gedaan in samenwerking met de Syriac Union Party.

Commicracy

Ten behoeve van workshops in de Arabische regio heeft Commicracy een aan video's gemaakt die in trainingen gebruikt kunnen worden. Deze video's werden in 2018 verder ontwikkeld en van context voorzien zodat ze ook online geplaatst kunnen worden. Het gebruik van deze video's in workshops heeft al goed uitgepakt; verschillende deelnemers hebben tijdens trainingen met elkaar kunnen discussieren over democratische noties als 'vrijheid van meningsuiting' en 'gelijkheid tussen man en vrouw'.

Tunesië

Onze nieuwste partner is een ngo in Tunesië. De contactpersoon heeft enkele trainingen gevolgd bij AWT in Jordanië en heeft nu genoeg kennis in huis om in haar eigen omgeving actief te worden. Ze heeft een ngo opgericht die zich richt op vrouwelijk leiderschap en de maatschappelijke ontwikkeling van jongeren. Er is in 2018 een scouting camp georganiseerd voor kansarme jongeren. Tijdens het kamp waren er vuil-opruim acties in de buurt en hebben de jongeren nagedacht over hun eigen rol in hun omgeving. Ook heeft FICDD training gesponsord voor het bestuur van de ngo; er is nu een getraind bestuur en het kader van de ngo is nu klaar om nieuwe projecten in 2019 te organiseren.

Enkelvoudige balans per 31 december 2018 FICDD (na voorstel resultaatbestemming)

	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017
	€	€	€	€
ACTIVA				
KORTLOPENDE VORDERINGEN				
Subsidie ministerie BZK en Buza	30.423	30.497		
Nog te ontvangen overigen	2.691	1.657		
	<u>33.114</u>	<u>32.154</u>		
Liquide middelen				
	10.551	976		
	<u>43.666</u>	<u>33.130</u>		
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	5.187		5.187	
			<u>5.187</u>	
SCHULDEN OP KORTE TERMIJN				
Rekening-courant ChristenUnie	9.982		2.580	
Nog te betalen bedragen	28.498		25.363	
			<u>38.480</u>	
				<u>27.943</u>
			<u>43.666</u>	<u>33.130</u>

ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018 FICDD in Euro's.

	Werk. 2018	Begr. 2018	Werk. 2017
	€	€	€
BATEN			
Ontvangen subsidie BZK WFPP	89.469	111.837	93.882
Te ontvangen subsidie BZK WFPP	<u>22.367</u>	-	23.470
		111.837	
Ontvangen subsidie Buza NFRP Matra Oost	39.458	41.535	47.085
Te ontvangen subsidie Buza NFRP Matra Oost	<u>2.077</u>	-	2.478
		41.535	
Ontvangen subsidie Buza Shiraka	113.601	119.580	86.431
Te ontvangen subsidie Buza Shiraka	<u>5.979</u>	-	4.549
		119.580	
Totale Baten		272.951	257.895
LASTEN			
Projectkosten			
WFPP USA (2017)	-	-	4.437
WFPP CMI + Summerschool (2017)	-	-	1.409
WFPP Costa Rica en EDI Costa Rica	18.271	18.000	18.000
WFPP EDI online	3.271	3.000	-
WFPP ECPYouth	<u>9.046</u>	<u>8.466</u>	12.000
Subtotaal WFPP		30.588	29.466
NFRP Matra Oost ECPYouth	11.000	11.000	17.000
Matra Oost EDI online (2017)	-	-	5.000
NFRP Matra Oost CDDP Georgië	10.000	10.000	10.000
NFRP Matra Oost USA Ukraïne	12.000	12.000	7.563
NFRP Matra Oost IFES Servië	4.035	4.035	3.000
Matra Oost IFES Kroatië (2017)	-	-	3.000
NFRP Matra Oost AFIL Moldavië	<u>4.500</u>	<u>4.500</u>	4.000
Subtotaal NFRP		41.535	41.535
Shiraka CMI Egypte	25.000	25.000	22.980
Shiraka AWT Jordanië	55.000	55.000	37.000
Shiraka Sallux Syrië	6.080	6.080	10.000
Shiraka Libanon (2017)	-	-	10.000
Shiraka Comiracy	6.000	6.000	6.000
Shiraka BWAT Tunesia	12.000	12.000	5.000
Shiraka ECPYouth Arab.region	15.500	15.500	-
Subtotaal Shiraka		119.580	119.580
Totale projectkosten	191.702	191.702	176.389
Overige lasten (WFPP) **	<u>81.249</u>	<u>82.371</u>	<u>81.506</u>
Totale Lasten	272.951	272.951	257.895
Resultaat boekjaar	-	-	-

* In het boekjaar 2018 is er geen geveer geweest van wie bijdragen zijn ontvangen van in totaal € 4.500 of meer.

** Specificatie overige lasten: € 81.249; personeelskosten € 60.343, Bureau-, ict-, huisvestingskosten € 17.023, Reiskosten € 2.283, en Vertaal- en accountantskosten € 1.600.

*** Lasten WFPP : Projectkosten 30.588
: Overige lasten 81.249
: Totaal conform budget 111.837

Bijlage:
Begroting ChristenUnie 2019

	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €
BATEN			
Contributies	1.248.000	1.181.591	1.142.000
Giften	106.000	72.585	93.000
Subsidies	604.000	613.609	595.000
Bijdragen in gezamenlijke kosten	388.496	373.658	389.134
Baten Opleidingscentrum	15.000	26.506	17.500
Overige baten	18.775	27.671	28.850
Totaal baten	2.380.271	2.295.621	2.265.484
LASTEN			
Directe uitgaven aan subsidiabele activiteiten			
Politieke vorming en scholing (a)	12.500	13.156	12.250
Informatievoorziening (b)	176.975	172.324	175.528
Contact zusterpartijen buitenland (c)	-	-	-
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	28.000	28.000	28.000
Politieke participatie jongeren (e)	6.000	6.000	6.000
Ledenwerving (f)	30.000	27.177	30.000
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	96.975	90.645	109.988
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	28.050	28.794	29.025
Verkiezingscampagnes (i)	130.000	104.268	70.000
	508.500	470.364	460.790
Afdrachten			
Afdrachten aan lokale afdelingen en Provinciale Unies	304.290	300.001	286.155
	304.290	300.001	286.155
Overige uitgaven			
Bestuurskosten	14.550	15.679	35.750
Bureau- en ICT-kosten	189.796	174.913	178.208
Personeelskosten	1.275.485	1.145.294	1.224.234
Huisvestingskosten	106.650	99.370	109.490
	1.586.481	1.435.257	1.547.682
Totaal lasten	2.399.271	2.205.621	2.294.627
Overschot/ tekort	19.000-	90.000	29.143-

Jaarverslag 2018

Mr. G. Groen van Prinstererstichting Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie

Januari 2019

Terug naar de kern

'Het zal wel knap lastig zijn, zo niet onmogelijk, je werk goed te blijven doen als Wetenschappelijk Instituut als je partij aan een regeringscoalitie deelneemt.' Die stelling krijgen we als vertegenwoordigers van het Wetenschappelijk Instituut nogal eens voorgelegd.

Met dankbaarheid constateren we dat die stelling in de praktijk niet bewaarheid wordt. Het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie streeft, in gesprek met de partij en de samenleving, naar *verdieping* en *vernieuwing* van het denken over politieke vragen vanuit christelijke beginselen. En we mochten constateren dat daarvoor alle ruimte is.

We waren in gesprek met de fractie in Den Haag en met de afdelingen door het land, en op verzoek van het Landelijk Bestuur schreven we een voorstel voor een nieuwe beginselverklaring. De partij wil juist in de coalitietijd nadenken over haar principes. In onze eigen inhoudelijke bezinning staan de uitdagingen van globalisering centraal. Door afronding van het eerdere werkprogramma en verzoeken vanuit de partij hebben we daarin minder stappen kunnen zetten dan voorgenomen. Dit is voor ons een les geweest in het stellen van prioriteiten.

Boven alles zoeken we verbondenheid met de Schepper van deze wereld. We bidden om de inspiratie van Zijn Geest. Van harte willen we Christus navolgen, in ons denken en in ons doen.

Namens het team,
Wouter Beekers, directeur

Inhoud

Organisatie en mensen	3
Inhoudelijke programma's	5
Boeken en artikelen	8
Tijdschrift Groen	10
Bijeenkomsten en lezingen	11
Cursussen	13
Samenwerkingen	15
Communicatie	17
Jaarplan en begroting 2019	18

Organisatie en mensen

Curatorium

Het bestuur van het Wetenschappelijk Instituut wordt gevormd door het Curatorium. Het Curatorium is een onbezoldigde functie. Het Curatorium kwam in 2018 vijf keer in vergadering bijeen. De samenstelling van het Curatorium was in 2018 als volgt:

- Dr.ir. J. van der Stoep (voorzitter), *lector Journalistiek en Communicatie Christelijke Hogeschool Ede (CHE)*
- Ir. W. Kolkman MBA (penningmeester), *subsurface manager Shell*
- Drs. W. Dekker, *associate lector Informele Netwerken & Laatmoderniteit CHE*
- Dr. A. van der Horst, *sectorhoofd Centraal Planbureau*
- Mr. M. Nap, *docent Staatsrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen*
- Mr. G. Oosterhuis, *advocaat bij Houthoff Buruma* (benoemd in juni 2018)
- Dr. E. Paul-Jonker, *senior beleidsadviseur Hogeschool Leiden*
- Dr. M. Vonk, *lector ethiek en technologie Saxion*

Adviseurs Curatorium:

- Dr. E. Bruins, namens de Tweede Kamerfractie
- Dr. P. Ester namens de Eerste Kamerfractie
- N. Joostens BEd, adviseur namens de Bestuurdersvereniging
- W. van Westering MSc, namens de jongerenorganisatie Perspectief

Team

Het team van het WI kende in 2018 vijf stafmedewerkers en vier projectmedewerkers:

- Dr. Wouter Beekers, directeur
- Mirjam Kosten MA, eindredacteur tijdschrift *Groen*
- Lambert Pasterkamp MSc MA, wetenschappelijk medewerker
- Greet Schuurman BA, communicatiemedewerker / managementassistent
- Laurens Wijmenga MSc, wetenschappelijk medewerker

Projectmedewerkers:

- Madelon Grant MA, projectcoördinator 'wereldchristendom' (parttime)
- Dr. Remco van Mulligen, projectcoördinator 'katholiek-sociaal' (freelance)
- Dr. Trineke Palm, coördinator fellowsprogramma (onbezoldigd)
- Caroline Spilt MA, eindredacteur publicaties (freelance)

Redactie tijdschrift Groen

In 2018 is de redactie versterkt met Reinier Koppelaar. Vanwege het vertrek van Harmjan Vedder als beleidsmedewerker van de Tweede Kamerfractie trad Steven Datema toe. Eind 2018 bestond de redactie van Groen uit de volgende leden:

- Dr. Esther Paul-Jonker, hoofdredacteur, Curator WI
- Mirjam Kosten MA, eindredacteur
- Drs. Bernadette van den Berg, vanuit de Bestuurdersvereniging (coördinator)
- Mr. Steven Datema, vanuit Tweede Kamerfractie (hoofd beleid en strategie)
- Reinier Koppelaar MA, programmamanager ministerie VWS
- Laurens Wijmenga MSc, wetenschappelijk medewerker WI

Donateurs

Het WI kan als wetenschappelijk bureau van een relatief kleine partij veel werk verzetten dankzij de bijzondere steun van een grote groep donateurs. Ook dit jaar verbonden nieuwe mensen zich weer op deze manier aan het WI en steeg het totaal aantal donateurs.

	2017	2018
<i>Donateurs per 1 jan.</i>	3.865	3.925
<i>Bij</i>	242	212
<i>Af</i>	180	183
<i>Donateurs per 31 dec.</i>	3.927	3.954
<i>BV-leden</i>	669	749
<i>Totaal</i>	4.596	4.703

Financiën

In 2018 was een investering vanuit de reserve begroot en gerealiseerd.

Inkomsten		Uitgaven	
• Rijkssubsidie	€ 193.819	• Personeel	€ 245.973
• Donateurs en leden BV	€ 153.402	• Bijdrage kantoor	€ 54.260
• Bijdrage BV	€ 28.800		
• ChristenUnie	€ 28.000	• Projecten en publicaties	€ 44.506
• Bijdrage BV aan Groen	€ 14.000	• Tijdschrift 'Groen'	€ 55.001
• Overig	€ 2.024	• Overig	€ 27.505
	€ 420.045		€ 427.245
		Reserve 31 dec. 2017	€ 290.662
		Resultaat 2018	- € 7.200
		Reserve 31 dec. 2018	€ 283.462

Inhoudelijke programma's

Inhoudelijk stond 2018 in het teken van (1) de afronding van de serie 'christelijk-sociaal', (2) een bezinning op christelijk-politieke beginselen en (3) een start met de bezinning op de uitdagingen van globalisering.

Christelijk-sociaal

In de serie 'Christelijk-sociaal 2030' bezint het WI zich op nieuwe verhoudingen tussen samenleving, markt en overheid.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/christelijksociaal2030

• Gezinsbeleid

In november 2018 publiceerde WI-medewerker Laurens Wijmenga de laatste deelstudie in deze reeks: *Gezinskapitaal. De herontdekking van de waarde van familiebanden in deze tijd.* Het werk betreft zowel een ideologische als een praktische bezinning op de positie van het gezin.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/gezinskapitaal

Christelijke politiek

Gelijk met het werkprogramma christelijk-sociaal liep een bezinning naar christelijk-politieke beginselen.

- Katholiek-sociaal denken

In juni 2018 publiceerde het WI de bundel: *De goede gemeenschap. Katholiek-sociaal denken over politiek en samenleving*. Deze werd geredigeerd door Remco van Mulligen en Wouter Beekers en kent twaalf bijdragen en vier interviews over verschillende facetten van het katholiek-sociaal denken. Meer informatie: wi.christenunie.nl/katholiekepolitiek

- Beginselverklaring

In november stelde het partijcongres van de ChristenUnie de tekst voor de nieuwe beginselverklaring (voorheen 'kernprogramma') vast: *Vrede zoeken, recht doen*. Het tekstvoorstel werd verzorgd door Wouter Beekers. De uiteindelijke tekst werd gepresenteerd in een klein boekje dat met het *ChristenUnie Magazine* aan alle (25.000) leden werd toegestuurd.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/beginselverklaring

Globalisering

Het nieuwe werkprogramma van het WI heet: 'Tussen hoop en vrees; recht doen in tijden van globalisering'. In 2018 verschenen verschillende artikelen in deze bezinning (een essay van Gert-Jan Segers, Alex ten Cate en Antonie Fountain in *Groen*; een opinieartikel van Lambert Pasterkamp en Laurens Wijmenga in het *Nederlands Dagblad*; een artikel van Wouter Beekers in *Sophie*).

Meer informatie: wi.christenunie.nl/globalisering

- Wereldchristendom

In 2018 is het WI gestart met het project 'wereldchristendom'. Dit is een samenwerkingsproject met de Europese partner-denktank Sallux. Het behelst een verkenning van de wijsheid van christelijke denktradities wereldwijd en de inbreng van christenen met migrantenwortels in Nederland. Het project wordt geleid door Madelon Grant, die daarnaast werkzaam is bij vredesorganisatie Pax. Publicatie is beoogd in het najaar van 2019.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/wereldwijd

- Groenlezing Beatrice de Graaf

De Groenlezing van 2018 werd (in april) uitgesproken door prof.dr. Beatrice de Graaf: *Heimat. Angst voor ontheemding en verlangen naar veiligheid*. In Mr. G. Groen van Prinstererlezing (Groenlezing) nodigt het WI jaarlijks een prominente spreker om een perspectief te schetsen voor de christelijke politiek.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/groenlezing2018

Boeken en artikelen

Boeken

- Remco van Mulligen en Wouter Beekers (red.), *De goede gemeenschap. Katholiek-sociaal denken over politiek en samenleving* (WI ChristenUnie 2018)
- Beatrice de Graaf, *Heimat. Angst voor ontheemding en verlangen naar veiligheid* (Groenlezing WI ChristenUnie 2018)
- Laurens Wijmenga, *Gezinskapitaal. De herontdekking van familiebanden in deze tijd* (Buijten & Schipperheijn 2018)
- *Vrede zoeken, recht doen. Beginselverklaring van de ChristenUnie* (ChristenUnie 2018)

Artikelen

- Laurens Wijmenga, 'Christelijk tegendraads', *Groen* (maart 2018), 50-56
- Lambert Pasterkamp, 'Vrijheid in verschil', *Sophie* (maart 2018)
- Wouter Beekers, 'Het onvoltooide leven', in: Daniel Boomsma (red.), *Over medische ethiek gesproken* (Van Mierlo Stichting 2018), 99-112
- Mirjam Kosten, 'Hulp, handel, eigenbelang', *Groen* (juni 2018) 24-27
- Beekers, 'Een heilig leven is een gehecht leven. Augustinus' kijk op globalisering', in: *Sophie* (dec. 2018)
- Mirjam Kosten, 'Een weerbare democratie. Hoe houden we autocraten tegen?', in: *Groen* (dec. 2018) 26-31

Opinie

- Laurens Wijmenga, 'Secularisatie vraagt om tegendraadse politiek', opinie Reformatorisch Dagblad (23 maart 2018)
- Wouter Beekers en Daniel Boomsma, 'Bij het levenseinde past geen simpele taal', *NRC Handelsblad* (26 mei 2018)
- Wouter Beekers, 'ChristenUnie kan katholieke 'injectie' gebruiken', nawoord *De goede gemeenschap* in *Katholiek Nieuwsblad* (1 juni 2018)
- Lambert Pasterkamp en Laurens Wijmenga, 'Zet een stap naar andere mensen en word zo weer eigenaar van de samenleving', *Nederlands Dagblad* (1 aug. 2018)
- Laurens Wijmenga, 'Familieband is juist van alle tijden', *Trouw* (7 dec. 2018)

Columns Groen

Voor *Groen* schrijft directeur Wouter Beekers een vaste column:

- 'Red het referendum', *Groen* (maart 2018)
- 'Uitnodiging', *Groen* (juni 2018)
- 'Vaderlandsliefde moet wel van twee kanten komen', *Groen* (sept. 2018)
- 'Laat uw pardon pardon zijn' *Groen* (dec. 2018)

Politiek forum Trouw

In de zomer van 2018 startte dagblad *Trouw* een digitaal 'politiek forum'. Wekelijks schreef een directeur van het wetenschappelijke bureau van respectievelijk VVD, D66, CDA of ChristenUnie een bijdrage. Helaas konden niet alle collega's zich vinden in het concept en werd het forum na drie bijdragen stopgezet. Wouter Beekers schreef de volgende bijdragen:

- 'Regenboogcoalitie', *Trouw.nl* (21 mei)
- 'Ook los van de voltooid leven-wet, vraag euthanasie om een blijvend debat', *Trouw.nl* (18 juni)
- 'Als dit de laatste kans voor het politieke midden is: pak hem dan!', *Trouw.nl* (21 mei)

Maandagmiddagcolumnns

Het WI wil bijdragen aan een debatcultuur die het christelijk-politieke denken verdiept en vernieuwt. Tegen deze achtergrond is het WI vanaf september 2018 een serie 'maandagmiddagcolumnns' begonnen op onze website, met een aantal vaste auteurs. De redactie is in handen van WI-medewerker Lambert Pasterkamp. In 2018 verschenen de 42 bijdragen van de hand van: Alex ten Cate, Karin de Geest, Jesse de Haan, Siewerd de Jong, Simone Kennedy, Anil Kumar, Mart Keuning, Mirjam Kosten, Martine Vonk, Jarin van der Zande. Een overzicht: wi.christenunie.nl

Tijdschrift Groen

Groen is het tijdschrift van het WI en de Bestuurdersvereniging van de ChristenUnie. Het verschijnt in een oplage van ca. 5.000 exemplaren en wordt toegestuurd aan de BV-leden en donateurs van het WI.

Meer informatie en downloads: wi.christenunie.nl/groen

Afleveringen

- *Werk in de toekomst* (maart): een politieke bezinning op digitalisering, robotisering en onze arbeidsmarkt
- *Europa: tel je zegeningen* (juni): bezinning op de vruchten van Europese samenwerking
- *Gentech: betere mensen?* (sept.): bezinning op nieuwe gentechnologische mogelijkheden om in te grijpen in het menselijk dna.
- *Democratie: geest en stelsel* (dec.): bezinning op de uitdagingen van de democratie naar aanleiding van de staatcommissie parlementair stelsel (Remkes).

Gentechdebat

Naar aanleiding van het septembernummer organiseerden we een 'gentechdebat', met een gastcollege van wetenschapsjournalist dr. René Franssen en een gesprek

met Kamerlid Carla Dik. Over dit thema werden tevens vele gesprekken gevoerd o.a. met VBOK en het Erfocentrum, vanwege de politieke actualiteit. Gesprekken met de Van Mierlostichting (wetenschappelijk bureau D66) leidden ook tot een aantal bijzondere artikelen (zie hierboven).

Meer informatie:
wi.christenunie.nl/gentechnologie

Democratiedebat

Naar aanleiding van het decembernummer organiseerden we in januari 2019 een 'democratiedebat', buiten dit verslagjaar dus.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/democratiedebat

Bijeenkomsten en lezingen

Wooncafé

Tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen organiseerde het WI samen met de afdelingen Amsterdam, Utrecht, Den Haag en Rotterdam een wooncafé, met ervaringen van verschillende praktijkdeskundigen en een politiek debat. Uit het café kwam een opiniestuk voort van de hand van Pieter Grinwis en Maarten van Ooijen.
Locatie: Urban Farmers, Den Haag.
Meer informatie: wi.christenunie.nl

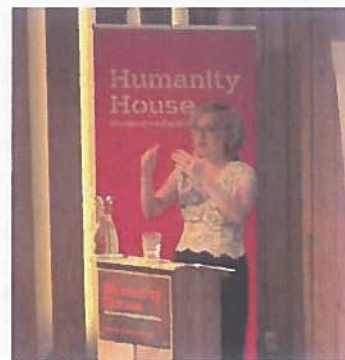
Christelijk tegendraads

Durven wij als christenen nog wel tegendraads te zijn? Gaat de ChristenUnie het uit de weg, als zij principieel van mening verschilt met seculiere partijen om haar heen? Zien we de waarde nog wel van christelijke instituties, ook in de vorming van een gemeenschap? In maart organiseerde het WI een debat, met een inleiding van medewerker Laurens Wijmenga en gesprek met Gert-Jan Segers en Rikko Voorberg.
Locatie: Evangelische Omroep, Hilversum.
Meer informatie: wi.christenunie.nl/tegendraads

Heimat – Groenlezing 2018

Veiligheid vormt een speerpunt in het nieuwe werkprogramma van het WI. Het Wetenschappelijk Instituut was verheugd dat prof.dr. Beatrice de Graaf de uitnodiging aannam om over dit thema de Groenlezing 2018 te verzorgen. Tijdens deze drukbezochte bijeenkomst was alle ruimte voor verdiepend gesprek.
Locatie: Humanity House, Den Haag.
Meer informatie: wi.christenunie.nl/groenlezing2018

Katholieke politiek

Wat kan het katholiek-sociaal denken betekenen voor de politiek van de ChristenUnie? Deze vraag stonden centraal op het congres 'katholieke politiek' (juni 2018), met journalist Anton de Wit, theoloog prof.dr. Rik Torfs en Tweede Kamerlid Eppo Bruins. Tijdens het congres presenteerde het WI zijn nieuwe boek over dit thema.

Locatie: Ariënshuis, Utrecht.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/katholiekepolitiek

Gentechdebat

Zie hierboven bij *Tijdschrift Groen*.

Gezinscongres

Vanuit media en politiek was er maar weinig waardering voor 'het gezin' de afgelopen jaren. In de samenleving is het leven in gezinsverband desondanks onverminderd populair. Op vrijdagmiddag 2 november presenteerde het WI een studie over de uitdagingen waar gezinnen in deze tijd voor staan. Op een congres, onder voorzitterschap van Maarten van Ooijen, spraken onder anderen Kamerlid Joel Voordewind en oud-minister André Rouvoet. In deelsessies werd druk gewerkt aan praktische politieke suggesties.

Locatie: stadscafé Observant, Amersfoort.

Meer informatie: wi.christenunie.nl/gezin

Gesprek met migrantenkerken

Op 15 november vond een gesprek plaats tussen Gert-Jan Segers en de leiders van verschillende migrantenkerken. Aanleiding daarvoor was de uitspraak van Segers en Pieter Heerma (CDA) dat nieuwkomers meer moeten integreren op het gebied van Nederlandse waarden. Het gesprek vond plaats op initiatief van Madelon Grant, projectmedewerker bij het WI. In dat gesprek benadrukte Segers dat het de bedoeling is migranten verder de Nederlandse cultuur te laten begrijpen; niet om hen uit te sluiten. Andersom hebben de kerkleiders hun zorgen, moeiten en vragen kunnen delen.

Gastoptredens

- Lambert Pasterkamp, workshop technocratie, congres Christelijke Filosofie
- Wouter Beekers, inleiding over christelijke zorg, bij netwerkbijeenkomst Relief
- Beekers, inleiding over diversiteit, bij Christelijke Hogeschool Ede
- Pasterkamp, voorzitter Europadebat, ondernemersplatform ChristenUnie
- Beekers, inleiding en debat Israëlcongres, jongerenorganisatie Perspectief
- Beekers, presentatie beginselverklaring, 'de bank' partijcongres ChristenUnie
- Martine Vonk, panelgesprek 'Lubbers duurzame nalatenschap', WI CDA
- Pasterkamp, christenen in de publieke ruimte', SSR-NU
- Pasterkamp, workshop Europa, Kick-off Perspectief
- Beekers, een jaar "Rutte III", Montesquieu Instituut te Nieuwspoor
- Beekers, beginselen als missie, bestuursdag LVGS
- Beekers, deelsessie beginselverklaring, Open Dag ChristenUnie
- Beekers, opening politieke training, Perspectief
- Beekers, forum 'Liberaal ongemak over religie', WI D66
- Beekers, opening Masterclass, Opleidingscentrum ChristenUnie

Cursussen

Fellowsprogramma

Samen met het Opleidingscentrum en de jongerenorganisatie van de ChristenUnie Perspectief organiseert het WI een Fellows-talentenprogramma over de traditie en actualiteit van het christelijk-sociaal denken. In januari 2018 is een elfde ronde gestart. De afsluiting was een gesprek met senator Roel Kuiper, in 'zijn' gemeenschapshuis *Good Luck* te Amsterdam.

Masterclass

Het Opleidingscentrum organiseert jaarlijks een Masterclass en werkt daarbij samen met het WI. Het WI denkt inhoudelijk mee bij de invulling en verzorgt een openingsavond over christelijk-sociaal denken.

Summer School

In 2018 organiseerde het WI voor de tweede maal een Summer School Christelijk Sociaal Denken. Deze vond plaats in juni 2018, in de rustieke omgeving van de Willibrordsabdij. Het thema 'globaal gezien' sloot aan bij ons werkprogramma.

Samenwerkingen

Landelijk Bestuur en Partijbureau ChristenUnie

Vaste overlegmomenten zijn er tussen de directeuren van het WI en van het partijbureau. Tevens woont de directeur van het WI als adviseur bij de vergaderingen van het Landelijk Bureau. Met het Opleidingscentrum werkt het WI structureel samen in de Fellowscursus en de Masterclass.

Beginselverklaring

Bijzondere vermelding verdient de samenwerking rondom de vernieuwing van het kernprogramma. Begin 2017 heeft het Landelijk Bestuur het WI gevraagd tevens een voorstel uit te werken voor een nieuw kernprogramma.

Namens het WI trad directeur Wouter Beekers op als auteur. Hij werd bijgestaan door een klankbordgroep, met Jan van der Stoep (voorzitter), Mirjam Bikker, Reinier Koppelaar en Martijn van Meppelen Scheppink.

In juni 2018 werd op het partijcongres een eerste tekstvoorstel gepresenteerd. Die is besproken in een vijftal deelsessies. Ook zijn er veel gesprekken met leden geweest, die reageerden op de tekst, waaruit veel ideeën verwerkt zijn in de uiteindelijke tekst. Het definitieve tekstvoorstel werd gepresenteerd op het partijcongres van november 2018. Drie amendementen werden ingediend en besproken. Het tekstvoorstel werd uiteindelijk ongewijzigd en met grote meerderheid van stemmen aangenomen.

Daarop is op voorstel van de afdeling communicatie van de ChristenUnie de beginselverklaring als klein boekje bij het *ChristenUnie Magazine* naar alle leden te gestuurd. Met het Opleidingscentrum is het WI het gesprek gestart over welke rol de beginselverklaring kan spelen in het cursusaanbod en of een aanvullend opleidingsboekje van waarde zou kunnen zijn.

Bestuurdersvereniging ChristenUnie

Het WI werkt structureel samen met de Bestuurdersvereniging. De directeur van het WI en de coördinator van de Bestuurdersvereniging hebben met regelmaat overleg. Samen geven het WI en de BV het blad *Groen* uit. In de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen droeg het WI bij door de organisatie van een wooncafé en meewerken aan een opinieartikel (zie hierboven).

Tweede Kamerfractie ChristenUnie

Het WI werkt samen met de Tweede Kamerfractie. De Tweede Kamerfractie heeft een vertegenwoordiging in de redactie van *Groen*. Fractievoorzitter Gert-Jan Segers droeg in *Groen* bij aan een politieke reflectie op 'eigenaarschap'. Een keer per maand hebben we een bezinningsmoment, waarin we reflecteren op vernieuwing van onze agenda.

Perspectief ChristenUnie Jongeren

Het WI onderhoudt goede contacten met jongerenorganisatie Perspectief. Samen met het Opleidingscentrum organiseren Perspectief en WI het Fellowsprogramma. Ook was er inhoudelijk overleg tussen de denktank van Perspectief en de directeur van het WI rondom de beginselverklaring.

Internationaal

Het WI is aangesloten bij Sallux, voorheen Christian Political Foundation for Europe (CPFE). Voor het WI is het internationale netwerk van christelijke denkers een bron van inspiratie. Het WI werkt samen met Sallux in het kader van het project 'wereldchristendom'. Daarover vonden verschillende overleggen plaats tussen het WI en de directeur van Sallux.

Contacten wetenschappelijke bureau's

Het WI hecht aan goede contacten met de collega's van de wetenschappelijke bureaus van andere partijen. In 2018 was er contact met de bureaus van de andere coalitiepartijen in het kader van het politiek forum van *Trouw*. Bovendien werkte het WI samen met de Van Mierlostichting rondom een bezinning op medische ethiek.

Communicatie

Het WI hecht bijzonder aan deelname aan het maatschappelijke debat. Zijn bezinning vindt plaats in gesprek met mensen uit de achterban van de ChristenUnie en uit de samenleving: in een-op-een ontmoetingen, tijdens expertmeetings of congressen, via de mail of social media. In 2018 heeft het WI geïnvesteerd in zichtbaarheid op LinkedIn en Youtube. Met de vormgever is ingezet op een nieuwe huisstijl, die in 2018 ook zichtbaar werd in boekpublicaties (*De Goede Gemeenschap*).

Communicatie in cijfers

	2017	2018
<i>Boekpublicaties</i>	5	4
<i>Afleveringen Groen (DenkWijzer)</i>	4	4
<i>Wetenschappelijke artikelen</i>	5	5
<i>Opinieartikelen & columns</i>	13	12
<i>Gastcolumns wi.christenunie</i>	4	42
<i>Congressen</i>	6	6
<i>Gastoptredens</i>	13	16
<i>waarvan met videoregistratie</i>	3	4
<i>Interviews en berichten krant/radio/tv</i>	11	17
<i>Nieuwsberichten op de website</i>	25	27
<i>Digitale nieuwsbrieven</i>	8	9
<i>Weergaven youtube</i>	nvt	400
<i>Volgers LinkedIn</i>	nvt	190
<i>Volgers Facebook</i>	600	690
<i>Volgers Twitter</i>	1.250	1.400
<i>Email-adressenbestand</i>	3.850	4.408
<i>Oplage Groen</i>	5.500	5.100

Jaarplan en begroting 2019

Naast alle vaste activiteiten is het belangrijkste voornemen van het WI in gesprek te zijn met de partij rondom de uitdagingen van globalisering.

Er zijn daartoe vele gesprekken met de Tweede Kamerfractie. We hebben verschillende expertgroepen lopen rondom praktische politieke thema's. We zijn voornemens verschillende grote debatevents te organiseren.

In 2019 hopen we een verkennend politiek-filosofisch essay te presenteren rondom deze thematiek. We hopen het project 'wereldchristendom' af te ronden met een boek en congres. En we hopen een Groenlezing te organiseren rondom het thema 'duurzaamheid in verbondenheid'.

Begroting 2019

Inkomsten		Uitgaven	
• Rijkssubsidie	€ 191.000	• Personeel	€ 289.569
• Donateurs en leden BV	€ 178.808	• Bijdrage kantoor	€ 56.180
• ChristenUnie	€ 28.000	• Projecten en publicaties	€ 53.600
• Bijdrage BV aan Groen	€ 14.000	• Tijdschrift 'Groen'	€ 61.000
• Overig	€ 1.260	• Overig	€ 22.875
	€ 413.068		€ 483.224

Begroot resultaat 2019 - € 70.156

**WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT
VAN DE CHRISTENUNIE**

**FINANCIEEL JAARRAPPORT 2018
MR. G. GROEN VAN PRINSTERERSTICHTING
AMERSFOORT**

INHOUDSOPGAVE

Balans per 31 december 2018	3
Staat van baten en lasten 2018	4
Grondslagen voor de waardering	5
Toelichting balans per 31 december 2018	6
Toelichting staat van baten en lasten 2018	8

Staat van Baten en lasten 2018

	Expl. 2018	Begr. 2018	Expl. 2017	Expl. 2018	Begr. 2018	Expl. 2017
	€	€	€	€	€	€
BATEN						
Giften en donaties	153.402	153.000	149.116			
Rijkssubsidie	193.819	189.000	186.448			
Bijdrage ChristenUnie	28.000	34.000	34.000			
Bijdrage Bestuurders	28.800	28.260	28.260			
Bijdrage BV studieblad Groen	14.000	14.000	14.000			
Overige verkopen	1.316	600	1.924			
Abonnementen	580	693	625			
Rentebaten	129	750	474			
	420.045	420.303	414.847			
<u>Onttrekking reserves</u>						
Onttrekking bestemmingsreserve	-	-	-			
	-	-	-			
Totaal Generaal	420.045	420.303	414.847			
LASTEN						
Personeelskosten	245.973	275.641	252.787			
Doorbelasting partijbureau (KVGR)	54.260	56.825	60.805			
Projecten	44.506	66.500	58.677			
Studieblad Groen	55.001	56.000	58.346			
Donateursactie	12.930	3.500	10.803			
Studiekosten	1.067	3.500	2.975			
Huisstijl en promotiekosten	6.509	3.500	7.413			
Accountantskosten	2.722	2.650	2.572			
Kantoorkosten	4.019	6.300	2.908			
Kosten curatorium	258	1.000	499			
	427.245	475.416	457.785			
<u>Mutatie reserves</u>						
Algemene Reserve	7.200-	55.113-	42.938-			
	7.200-	55.113-	42.938-			
Totaal Generaal	420.045	420.303	414.847			

TOELICHTING ALGEMEEN

Vergelijkende cijfers voorgaand boekjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De vergelijkende cijfers van het voorgaande jaar zijn, waar nodig, slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen C1 kleine-organisaties-zonder-winststreven. De jaarrekening is opgesteld in Euro's.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING

Algemeen

Voorzover niet anders is vermeld zijn de activa, de voorzieningen en de schulden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. En indien van toepassing bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden op lineaire basis berekend aan de hand van de geschatte economische levensduur van de activa.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd op inkoopprijs. Voor incurante voorraden is een bedrag gecorrigeerd op de voorraden.

Vorderingen

Handelsdebiteuren worden gewaardeerd op basis van nominale waarde minus een voorziening voor oninbaarheid. Deze voorziening wordt individueel bepaald.

De vorderingen wegens contributies, abonnementen en donaties zijn gesteld op de te ontvangen gelden van leden, abonnees en donateurs, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid. Deze voorziening is individueel bepaald.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

De bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Winsten worden verantwoord als ze zijn gerealiseerd, verliezen als ze voorzienbaar zijn.

Baten

De baten betreffen de over het boekjaar toegekende subsidie en gefactureerde contributie opbrengsten. Opbrengsten wegens giften worden in aanmerking genomen in het jaar waarin ze ontvangen zijn. Alle andere baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Vorraden		
Cadeaubonnen	235	215
Boeken en publicaties	<u>3.737</u>	<u>1.360</u>
	<u><u>3.972</u></u>	<u><u>1.575</u></u>
Subsidie		
De nog te ontvangen subsidie over 2018 is als vordering opgenomen op de balans.		
Overige vorderingen		
Nog te ontvangen bedragen	-	-
Vooruitbetaalde kosten	1.083	1.070
Rente SNS Bank en Rabobank	<u>129</u>	<u>485</u>
	<u><u>1.212</u></u>	<u><u>1.554</u></u>
Liquide middelen		
Kas	753	409
Rabobank rekening-courant	20.422	7.060
Rabobank spaarrekening	180.000	190.000
SNS Bank meersparen	<u>102.228</u>	<u>102.015</u>
	<u><u>303.403</u></u>	<u><u>299.484</u></u>

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	290.662	333.600
Resultaatverdeling	<u>-7.200</u>	<u>42.938-</u>
Saldo per 31 december	<u><u>283.462</u></u>	<u><u>290.662</u></u>
Overige kortlopende schulden		
Accountantscontrole	2.722	2.572
Rekeningcourant ChristenUnie	7.740	357
Overige schulden	<u>2.532</u>	<u>14.123</u>
	<u><u>12.995</u></u>	<u><u>17.052</u></u>

Er zijn geen afzonderlijke schulden van € 25.000 of meer.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De stichting heeft een overeenkomst gesloten met de ChristenUnie tot verrekening van voor gemene rekening gemaakte kosten alsmede een Koepelovereenkomst. De stichting heeft zich verplicht tot het betalen van € 54.260 in 2018. Voor 2019 wordt een bedrag van € 56.180 verwacht. In deze overeenkomst is mede begrepen de contributie-inning en de volledige financiële en ledenadministratie. Eveneens wordt een evenredig deel van de huur-, huisvestings-, en bureaunkosten doorbelast.

De Mr. G. Groen van Prinsterer stichting maakt kosten voor haar wetenschappelijke projecten. De ChristenUnie draagt hier aan bij (in lijn met haar eigen statutaire doelstelling) middels een donatie over het jaar 2018 van € 28.000. Voor 2019 tot en met 2021 is eveneens € 28.000 overeengekomen.

De Mr. G. Groen van Prinsterer stichting is overeengekomen met de Bestuurdersvereniging, dat voor de leden van de Bestuurdersvereniging een bijdrage wordt betaald van € 36 per jaar. Daarnaast betaalt de Bestuurdersvereniging jaarlijks een bijdrage van € 14.000 inzake vergoeding voor de kosten van Groen.

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2018

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
BATEN		
Giften en donaties		
Donateursbijdrage boekjaar	153.402	149.024
Giften	-	92
	<u>153.402</u>	<u>149.116</u>

In het boekjaar 2018 is er géén gever geweest van wie bijdragen zijn ontvangen van in totaal € 4.500 of meer.

Rijkssubsidie		
Ontvangen subsidie	149.158	147.366
Ontvangen subsidie voorgaande jaren	5.511	2.240
Nog te ontvangen subsidie boekjaar	39.150	36.842
	<u>193.819</u>	<u>186.448</u>

Subsidie ministerie BZK

Jaarlijks ontvangt de stichting subsidie op basis van de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP). De subsidie wordt toegekend in de vorm van (a) een bedrag per zetel in de Tweede Kamer, (b) een basisbedrag. In februari van het jaar wordt een voorschot van 80% van het maxima aan te vragen bedrag uitgekeerd en in november van het volgend jaar volgt de afrekening. De subsidie wordt toegekend aan wetenschappelijk instituten die door een politieke partij zijn aangewezen. De vereniging ChristenUnie heeft de Mr. G. Groen van Prinstererstichting aangewezen als haar Wetenschappelijk Instituut in de zin van de WFPP.

LASTEN

Personeelskosten		
Lonen en salarissen	191.290	203.930
Vakantiegeld/vakantiedagen	14.436	17.311
Sociale lasten	34.315	35.681
Pensioenlasten	8.952	9.846
Kosten vrije ruimte	687	250
Reiskosten	6.036	5.502
WIA verzekering	1.467	2.816
Werving en selectie	-	-
Kosten vrijwilligers	-	600
Doorbelaste personeelskosten	11.500-	18.750-
Ontvangen uitkeringen ziekewet/Uww/verzekeraar	-	7.924-
Overige personeelskosten	289	3.524
	<u>245.973</u>	<u>252.787</u>

Het gemiddeld aantal medewerkers (FTE) over het boekjaar: **3,6** **3,9**

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 2018

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Kantoorkosten		
Bankkosten	1.201	1.135
Drukwerk	-	1.090
Kantinekosten	1.083	616
Onderhoud inventaris	990	-
Overige kantoorkosten	745	68
	<u>4.019</u>	<u>2.908</u>
Projecten		
Kosten congres	-	1.480
Christen en politiek	4.899	-
Gezin	8.805	-
Globalisering	161	-
Project katholiek-sociaal	13.951	8.111
Project veiligheid	80	6.392
Debatten Groen	2.093	4.059
'Niet westers'	374	-
Fellows	170	3.066
Opunie	40	-
Groen van Prinstererlezing	6.656	7.013
Ondernemers	-	12.479
Kerndocumenten	6.895	3.292
Migratie	-	1.508
Wonen	721	11.059
Overigen	-	216
	<u>44.506</u>	<u>58.677</u>
Studieblad Groen		
Drukkosten	26.356	26.352
Portokosten	9.300	9.950
Opmaak en overige kosten	19.345	22.044
	<u>55.001</u>	<u>58.346</u>
Studiekosten		
Studiekosten	51	1.031
Kosten externe bijeenkomsten	10	1.142
Boeken	277	474
Abonnementen	729	327
	<u>1.067</u>	<u>2.975</u>
Huisstijl en promotiekosten		
Huisstijl en advertentiekosten	5.445	1.619
Overige promotiekosten	464	194
Giften & sponsoring	600	5.600
	<u>6.509</u>	<u>7.413</u>

Mr. G. Groen van Prinsterer Stichting
Postbus 439
3800 AK AMERSFOORT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Mr. G. Groen van Prinsterer Stichting

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Mr. G. Groen van Prinsterer Stichting gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Mr. G. Groen van Prinsterer Stichting, te Amersfoort per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018 met een balanstotaal van € 350.052;
2. de staat van baten en lasten over 2018 met een resultaat van € 7.200 (tekort); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Mr. G. Groen van Prinsterer Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuurs- en directieverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuurs- en directieverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 18 juni 2019.

WITh accountants B.V.
[Redacted signature]

Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Mr. G. Groen van Prinsterer Stichting

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

JAAERVERSLAG PERSPECTIEF 2018

Voorwoord

Kwalitatieve groei. Het is een belangrijke inzet van dit bestuur en sinds ons aantreden zijn we hier gretig mee aan de slag gegaan. Die gretigheid is niet alleen iets van de zes auteurs van dit verslag. Ik zie dit ook terug in de leden Perspectief. 2018 is het jaar geweest waarin de ChristenUnie succes behaalde in de gemeenteraadsverkiezingen. Het is ook het jaar waarin dividendbelasting en loondispensatie van tafel gingen. Inmiddels weten wij nu ook wat we eind 2018 nog niet wisten: het dossier Kinderpardon kent ook een relatief goed einde. Geen wonder natuurlijk dat de partij groeit.

Het is dan ook geen wonder dat ik in 2018 steeds meer jonge mensen ben tegen gekomen die net lid waren bij Perspectief. Stuk voor stuk mensen met de wil en de gretigheid om Nederland ten goede te veranderen en om binnen deze vereniging te leren hoe ze dat kunnen doen. Dat komt omdat ons christelijk-sociale geluid aanslaat. De ChristenUnie is geen grote partij en Perspectief is geen grote vereniging, maar we zijn in staat tot grootse dingen. Er is hierdoor geen stormloop ontstaan op onze vereniging, maar een voorzichtige instroom van nieuwe gezichten. Die voorzichtige groei is kostbaar.

Terwijl ik dit schrijf heeft Forum voor Democratie een grote zege binnengehaald in de Provinciale Statenverkiezingen. Zij worden waarschijnlijk de grootste partij in de Eerste Kamer. Zij maken een explosieve groei door die voor sommigen jaloersmakend zal zijn. Ik heb liever een voorzichtige groei. Ik zie liever de leden die binnen de campagne teams en de projectgroepen werken om een verschil te maken. Ik zie liever onze denktank die nadenkt over hoe ze nog efficiënter kunnen werken. Ik zie liever de leden die onze trainingen volgen met het doel om meer te leren over politiek en de ambitie om die kennis in te zetten om in de toekomst politiek te bedrijven. Dat zijn geen grote drommen mensen die staan te scanderen, maar kleine groepen die zich met hart en ziel inzetten voor de goede zaak. Laat de explosieve groei maar aan anderen. Dat is meer voor partijen die iedereen naar de mond praten en onvrede gebruiken om macht te verkrijgen.

Wij hebben ons eigen verhaal en ons eigen geluid. Daarmee zullen we ook in 2019 weer wat verder groeien en het goede proberen te doen voor dit land en deze wereld.

Die volle Jaarbeurs komt vanzelf wel een keer.

Namens Anna-Fleur, Arnoud, Elsbeth, Jeroen en Matthijs,

Siewerd de Jong,
Voorzitter

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Mission Statement	5
Politiek	6
<i>Speerpunten</i>	6
<i>Politieke Training</i>	6
<i>Internationaal</i>	6
<i>Denktank</i>	6
Lokaal	7
<i>Ondersteunen en versterken lokale afdelingen en jongerenambassadeurs</i>	7
<i>Lokale verkiezingscampagnes</i>	7
<i>AVG</i>	8
Organisatie	9
<i>Activiteiten</i>	9
<i>Maatschappelijke actie(s)</i>	10
<i>Ledenwerving</i>	10
Financieel jaarverslag	14
<i>Begroting</i>	14
<i>Financiële ALV</i>	16
Secretariaat	17
<i>Leden</i>	17
<i>Nieuwsbrieven</i>	17
<i>Promotiemateriaal</i>	17
<i>Aanpassing brieven 30+</i>	18
Communicatie	19
<i>Gemeenteraadsverkiezingen</i>	19
<i>Social media</i>	19
<i>Externe en interne communicatie</i>	19

Media..... 19

Bijlage 1 - Samenstelling besturen 2018.....20

Bijlage 2 – Begroting 201921

Mission Statement

Impact in de politiek, door christelijke jongeren.
Dat is onze missie.

Waarom?

Omdat jonge christenen een verschil kunnen maken in de Nederlandse politiek! Jongeren hebben zeer relevante ideeën, laten een enorme gedrevenheid en enthousiasme zien en zijn de nieuwe generatie politici. Daarom zetten wij als christelijke jongeren ons in voor impact in de politiek. Wij leggen ons niet neer bij de status quo, maar willen verandering en vernieuwing. Wij willen impact in de politiek.

Hoe?

1. **Geluid met impact.** Door politieke acties brengen we onze speerpunten en standpunten onder de aandacht en zetten we een uniek jongeren - geluid neer.
2. **Activiteiten met impact.** Door politieke activiteiten te organiseren, leiden we jongeren op, maken jongeren kennis met politieke thema's en betrekken we andere jongeren bij de politiek.
3. **Lokale jongeren met impact.** Door onze jongerenambassadeurs blijven we continue werken aan verjonging van de ChristenUnie op lokaal niveau.

Politiek

Een politiek seizoen loopt van september tot en met juni. Dit maakt het moeilijk om goed terug te blikken op een kalenderjaar. Zo wordt er teruggekeken op een jaar waarbij een vorig Bestuurslid Politiek de speerpunten onder haar hoede had en heeft de inzet voor de speerpunten van het jaar 2018-2019 nog niet tot concrete resultaten geleid. Dit moet in het achterhoofd worden genomen bij het lezen van dit hoofdstuk.

Speerpunten

Voor het jaar 2017-2018 waren de speerpunten Duurzaamheid, Prestatiedruk en Techniek & Onderwijs. Het thema prestatiedruk is onder de aandacht gebracht van diverse externe partijen. Tevens is er intern onderzoek gedaan naar prestatiedruk onder leden van Perspectief. De projectgroep Duurzaamheid heeft diverse artikelen geschreven, bijgedragen aan een event rondom voedselverspilling en diverse bezoeken gebracht. De projectgroep Techniek & Onderwijs ging wat later van start dan de andere, maar desondanks heeft ook die projectgroep geresulteerd in een mooi opiniestuk wat verscheen in *Trouw* over het tekort aan Kamerleden met een bèta-opleiding.

Voor het jaar 2018-2019 zijn de speerpunten Jongeren in de Gevangenis, Jong en verslaafd en Visie op de EU. Jongeren in de Gevangenis hebben een bezoek gebracht aan de directeur van St. Exodus Midden-Nederland en zijn de problemen waar jongeren in justitiële jeugdinrichtingen mee te maken hebben, in kaart aan het brengen. Jong en verslaafd ging goed van start. Vanwege een verschil in inzicht met het bestuur is echter een groot deel van de projectgroep gestopt. Het plan is om deze projectgroep een doorstart te laten maken. De projectgroep Visie op de EU heeft een intern onderzoek naar de visie van Perspectief'ers uitgezet en is van plan om deze visie op papier te zetten.

Politieke Training

De Politieke training geeft een geselecteerde groep van twaalf Perspectief'ers de mogelijkheid zich te ontwikkelen in politieke vaardigheden. Deze training loopt gewoonlijk van ca. oktober tot februari. Begin 2018 is de training succesvol afgesloten. Deelnemers keken er goed op terug. In oktober is er weer gestart met een enthousiaste groep deelnemers.

Internationaal

Het internationaal secretariaat heeft zich dit jaar flink ontwikkeld onder leiding van de internationaal secretaris. Het internationaal secretariaat vertegenwoordigt Perspectief op diverse events, onder meer van ECPYouth, de overkoepelende Europese jongerenorganisatie van ECPM. Daarnaast werd dit jaar ook het European Youth Event in Straatsburg bezocht.

Tevens zijn leden van dit team betrokken bij de organisatie van diverse evenementen. Zo waren ze betrokken bij de organisatie van de Nacht van Europa en organiseerden ze i.s.m. Perspectief Rotterdam een excursie naar Brussel. In april hebben ze een Israelcongres georganiseerd. In augustus is besloten om in aanloop naar de EP-verkiezingen in mei 2019 aan te sluiten bij een project van twee enthousiaste studenten die Europa meer onder de aandacht van jongeren wil brengen: Voor/Tegen EU. In het kader hiervan heeft de internationaal secretaris in november onder meer gedebatteerd in TivoliVredenburg.

Denktank

De Denktank is in 2018 bezig met een proces van reorganisatie. Wat zien de leden als rol voor de Denktank en hoe kunnen ze het beste werken? Toch was er in 2018 ook diverse output: ze schreven mee aan diverse moties op partijcongressen en ze leverden feedback op de beginselverklaring van de ChristenUnie die in november 2018 is aangenomen op het congres.

Lokaal

Het werk van het bestuurslid Lokaal bestond in 2018 uit twee delen. In de eerste plaats is het ondersteunen en versterken van de lokale afdelingen en jongerenambassadeurs. Daarnaast vonden er twee lokale verkiezingen plaats waardoor er ook twee verkiezingscampagnes zijn gehouden. In dit jaarverslag worden beide onderdelen behandeld.

Ondersteunen en versterken lokale afdelingen en jongerenambassadeurs.

De primaire taak van het bestuurslid Lokaal is ervoor zorgen dat jongeren op lokaal niveau politiek actief kunnen zijn. Om hier vorm aan te geven zijn er zowel lokale afdelingen als jongerenambassadeurs. Het verschil tussen deze twee is dat lokale afdelingen in de grotere steden actief zijn en vaak meerdere bestuursleden hebben. Jongerenambassadeurs zijn in kleinere gemeentes actief en werken vaak alleen.

De algemene inzet was om de interne netwerken te versterken. Om dit te bereiken zijn er de volgende acties ondernomen.

- **Afdelingshoofdenvergaderingen.** Afgelopen jaar zijn er meerdere afdelingshoofdenvergaderingen geweest waarbij de afdelingshoofden en de jongerenambassadeurs welkom waren om elkaar te leren kennen, te praten over hun lokale situatie en om informatie uit te wisselen. Hoewel helaas niet iedereen altijd kon, vonden de aanwezige afdelingshoofden de avonden waardevol. Zo konden ze van elkaar leren en samen plannen smeden voor de toekomst.
- **Trainingsavond.** In oktober was er een trainingsavond voor de afdelingen en jongerenambassadeurs waarin ze algemene vaardigheden leerden over het opzetten en runnen van een lokale afdeling. De spreker was een van de lokale adviseurs van de ChristenUnie: Indra Schenkel.
- **Regioborrel.** Aan het begin van het jaar waren twee regioborrel in Den-Haag en Zwolle. Afdelingen, jongerenambassadeurs en overige geïnteresseerden konden op deze avond elkaar ontmoeten onder het genot van een hapje en een drankje en zo elkaar in een ontspannen context elkaar spreken.
- **Maatschappelijke acties.** In samenwerking met het bestuurslid Organisatie hebben enkele afdelingen maatschappelijke acties gedaan. Hierbij kan gedacht worden aan je inzetten voor de medemens rondom Blue Monday of Valentijnsdag.
- **Contacten lokale afdelingen ChristenUnie.** Dit jaar zijn er ook verschillende contacten geweest met lokale afdelingen van de ChristenUnie over het betrekken van jongeren bij hun activiteiten naast de campagnes. Deze contacten konden zowel telefonisch zijn, maar ook *face-to-face* door af te reizen naar afdelingen.

Lokale verkiezingscampagnes

In maart 2018 vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Vanuit het landelijk bestuur is er vooral ingezet op de ondersteuning van de jongeren die op welke wijze dan ook betrokken waren bij de verkiezingen. Dit konden jongeren zijn die op de kandidatenlijst stonden, die deelnamen aan een campagneteam of die projectmatig meehielpen bij de plaatselijke ChristenUnie-afdeling. Deze ondersteuning kreeg op de volgende manieren vorm.

- **Campagnekernteam.** Na de zomer van 2017 was er al een team gevormd met een aantal ervaren Perspectief'ers wat campagne voeren betreft. Dit team heeft de grote lijnen voor de campagne geschetst en zich ingezet om de Perspectief'ers die lokaal betrokken waren bij de verkiezingen te ondersteunen. Naast de begeleiding van lokale Perspectief'ers had het team als doel om een handboek op te stellen over effectief campagne voeren als Perspectief.
- **Verkiezingsfestival.** Een grote centrale activiteit was het Verkiezingsfestival in januari. Op dit festival werden enkele tientallen jongeren eerst geïnspireerd door een speech van Gert-Jan Segers. Na de lunch konden ze aan de hand van praktische workshops handvaten ontvangen voor het voeren van hun campagne. Er was bijvoorbeeld aandacht voor omgang met de media,

- je persoonlijk netwerk ontdekken en social media optimaal inzetten. Daarnaast bestond er de mogelijkheid tot het nemen van een professionele foto en een persoonlijke campagnefilmpje.
- **Online campagne.** Ten slotte was er ook de online campagne. De doel van deze campagne was om mensen bewust te maken van de grote hoeveel jonge kandidaten en te laten zien dat deze jonge kandidaten serieus genomen moeten worden. Er was bijvoorbeeld een digitale kaart van Nederland met daarin alle jonge kandidaten en er was een vijftal korte verhalen van jonge kandidaten waarin ze hun droom voor hun gemeente deelden.
 - **Perspectief lokaal.** De lokale afdelingen en jongerenambassadeurs hebben ook niet stil gezeten deze campagne. Hoewel de afdelingen en jongerenambassadeurs zoveel mogelijk op eigen initiatief handelden, was er de mogelijkheid tot begeleiding. De meeste lokale afdelingen hebben goede contacten gehad met het lokale campagneteam van de ChristenUnie en konden bijvoorbeeld een jonge kandidaat extra in het zonnetje zetten. De meeste jongerenambassadeurs stonden zelf op de kandidatenlijst en hebben vanuit die positie meegedaan aan de campagne.

Naast het organiseren van eigen activiteiten, was er deze verkiezing geregeld contact met het campagneteam van de ChristenUnie. Het bestuurslid Lokaal was bijvoorbeeld vaak aanwezig bij de wekelijkse campagne-overleggen waardoor zij op de hoogte was van de campagne-activiteiten van de ChristenUnie. Daarnaast heeft er enkele keren in de campagnenieuwsbrief voor afdelingen de oproep gestaan om jongeren te betrekken bij de campagne waarbij afdelingen de hulp konden inroepen van het bestuurslid Lokaal.

Daarnaast waren er in november nog de herindelingsverkiezingen. Omdat deze verkiezingen op veel kleinere schaal plaatsvonden, is er een kleinere campagne geweest. Op de website van Perspectief en via de sociale mediakanalen is er aandacht geschonken. Er waren bijvoorbeeld verschillende jonge kandidaten die in een korte quote hun persoonlijke visie op de gemeente uitlegden. Daarnaast is er aan de jongeren wederom persoonlijke hulp aangeboden voor het vormgeven van hun campagne.

AVG

Hoewel dit niet per se valt onder de bestuurspost van het bestuurslid Lokaal, heeft zij in 2018 veel werk verzet om Perspectief AVG-proof te maken. Er zijn verschillende vergaderingen met de ChristenUnie geweest over de gevolgen van de nieuwe privacywetgeving voor Perspectief. Daarnaast zijn de wettelijk verplichte documenten opgesteld en is de website van Perspectief aangepast.

Organisatie

Activiteiten

In 2018 zijn er weer veel activiteiten georganiseerd door PerspectieF. De agenda op de website staat goed vol en beschikt over zowel politiek inhoudelijke als gezellige activiteiten, of een combinatie van beide. Daarnaast worden grote evenementen ook via de nieuwsbrief, een Facebook evenement, Twitter en Instagram verslagen gecommuniceerd.

- **Nieuwjaarsborrel:** In januari hebben we een drukbezochte nieuwjaarsborrel gehad in de Observant te Amersfoort. De avond was vergelijkbaar met andere jaren, simpelweg omdat we tevreden zijn over de locatie en de gezelligheid.
- **Verkiezingsfestival:** Nieuw in januari 2018 was het verkiezingsfestival, bedacht door Elsbeth en het campagneteam van PerspectieF. In het Kruispunt in Amersfoort hebben we een inspirerende dag gehad met veel workshops en mogelijkheden voor jonge gemeenteraadskandidaten om praktisch aan de slag te gaan.
- **Welkom-bij-PerspectieF-avonden:** Er zijn in 2018 drie avonden georganiseerd die elke keer op een andere dag in de week vielen om het voor veel verschillende nieuwe leden mogelijk te maken om een avond te bezoeken. Tijdens deze avonden hebben we gezellig gegeten met nieuwe leden en hen leren kennen.
- **Excursie Brussel:** In februari zijn we op excursie naar Brussel gegaan. We hebben dit geweldig kunnen koppelen aan de gemeenteraadsverkiezingen door langs te gaan bij de Vereniging Nederlandse Gemeenten en een rondleiding te krijgen in het lokale stadhuis. Daarnaast hebben we natuurlijk het Europees Parlement en het museum bezocht én Vlaamse friet gegeten!
- **Leiderschapstraining:** In maart zijn we met twaalf deelnemers gestart met de leiderschapstraining. Er is dit jaar bewust gekozen voor het organiseren van de trainingen in een korte periode, met de avonden dicht op elkaar, zodat leden aan beide trainingen deel kunnen nemen. In de praktijk zijn er inderdaad meerdere leden die aan beide trainingen deelnemen, waardoor we blij zijn met deze beslissing.
- **Excursie Den Haag:** In april zijn we op excursie naar Den Haag geweest. Naast de gebruikelijke lunch met een kamerlid (Eppo Bruins) en een rondleiding, hebben we dit jaar ook het stadhuis van Den Haag bezocht. Anil Kumar kon ons hier ontzettend veel vertellen over de lokale politiek en een mooie koppeling maken met de gemeenteraadsverkiezingen.
- **Landelijk Ledenweekend:** We hebben in april een goed bezocht ledenweekend in Nijkerk gehad. Er was ruimte voor goede sprekers, sportiviteit, een pubquiz, een barbecue, marshmallows, een gezellig kampvuur, speciaal biertjes, een documentaire, goede gesprekken en gezelligheid!
- **PJO-parlement:** Voor het PJO-parlement hebben we een goede fractie van 15 leden gevuld. Tijdens een voorbereidingsavond werden zij klaargestoomd voor het evenement in mei!
- **Focusdag:** In juni is het jaar afgesloten met een Focusdag in de Nieuwe Poort in Rotterdam. De PerspectieF-afdeling Rotterdam is het afgelopen jaar ontzettend actief geweest en hebben de eer verdiend om gezamenlijk de Focusdag te organiseren. De Nieuwe Poort is een erg mooie locatie met meerdere zalen waar we sprekers en veel leden gepast konden ontvangen! Op deze locatie is ook het bestuur gewisseld.
- **Zomerreces**
- **Kick-Off:** Dit seizoen is in september afgetrapt in de Jacobikerkerk in Utrecht. Op deze dag is het jaarbeleid van het nieuwe bestuur gepresenteerd, een ALV gehouden en zijn er diverse sprekers geweest. Ook is er een wandeling onder leiding van dak- en thuislozen geweest die

hun ervaringen aan de leden hebben verteld a.d.h.v. deze rondleiding. Aan het einde van de middag was er ruimte voor een borrel.

- **Startweekend projectgroepen:** De projectgroepen : Visie op de EU, Jong & Verslaafd en Jongeren in de gevangenis zijn in oktober gestart door gezamenlijk op weekend naar StayOkay Apeldoorn te gaan. Er was ruimte voor kennismaking, ontspanning, brainstormen en doelen stellen voor het nieuwe jaar.
- **Politieke training:** In november is de politieke training gestart met twaalf enthousiaste deelnemers. De groep is een hechte groep geworden waarin zeer veel ruimte was voor groei en waar oprechte feedback en complimenten gegeven werden.

Maatschappelijke actie(s)

Christen zijn in de maatschappij hoeft niet enkel gericht te zijn op de politiek. Door maatschappelijke acties te organiseren zouden we onze medemens kunnen helpen en iets van Gods liefde laten zien. Daarnaast zou het een positief bijkomend effect kunnen hebben dat onze bekendheid vergroot zou worden. In 2017 zijn hiervoor brainstromsessies gehouden en in 2018 zijn een aantal ideeën daadwerkelijk uitgevoerd.

Zo is er in januari op *Blue Monday*, de 'meest depressieve dag van het jaar' een actie georganiseerd waarbij lokale afdelingen in samenwerking met Stichting Present de handen uit de mouwen staken voor hun medemens. Dit om *Blue Monday* iets vrolijker te maken voor hen. Op Valentijnsdag konden Perspectief'ers in Rotterdam meedoen met een 'Valentijnsdag voor jong en oud', waarop jonge mensen gekoppeld werden aan ouderen voor een leuke middagactiviteit. Wij vonden het een ontzettend leuk initiatief om te laten zien dat ouderen 'waardevol' zijn.

We hebben bij alle evenementen gemerkt dat eigenaarschap erg belangrijk is voor het succesvol maken van een evenement. Zo verschilde het animo aanzienlijk bij een landelijk georganiseerde activiteit dan bij een activiteit georganiseerd door een afdeling zelf. Het is goed om dit mee te nemen; maatschappelijke acties hoeven niet geforceerd te worden, maar moeten echt vanuit de vereniging zelf ontstaan. Daarnaast is gebleken dat de maatschappelijke acties voornamelijk in het eerste half jaar hebben plaatsgevonden en dat er na de zomervakantie in de drukte het hier niet meer van gekomen is. Om deze reden is het goed om als landelijk bestuur alert te zijn wanneer een lokale afdeling iets organiseert, zodat het gepromoot kan worden en er geparticipeerd wordt.

Ledenwerving

Er heerst al lange tijd de vraag of het rendement van standwerk op evenementen voldoende wordt gevonden, het antwoord op deze vraag is 'nee' gebleken. Er wordt veel van leden gevraagd qua tijdsinvestering, maar de aantallen geworven leden vallen vaak tegen. In januari is tijdens het Navigators Focusweekend nog wel een stand gebruikt, echter was dit geen succes o.a. door de ruimte en door het doel van de mensen die aanwezig zijn op dit weekend.

We zijn dus op zoek gegaan naar een combinatie tussen een activiteit en in gesprek gaan met een kamerlid. Op deze momenten kan er gericht gefocust worden op geïnteresseerde jongeren. Om iets moois aan te bieden zijn er nieuwe flyers ontworpen en gedrukt. Daarnaast is het ontwerp ook voor sommige promotie mogelijkheden gebruikt, zoals almanakken; Dabar seizoensboek; Navigators Focusweekend boekje en een boek van het CMF congres.

Het is in 2018 gelukt om op twee evenementen een plek voor een kamerlid te regelen. Zo is Tweede Kamerlid Eppo Bruins langs geweest op het landelijke Ichthus-evenement in Utrecht. In Utrecht werd Eppo geïnterviewd in een College-Tour setting, volgens de afdeling in Utrecht is dit voor herhaling vatbaar. Daarnaast hebben we een programma van een uur op het jongerenterrein van Opwekking weten te bemachtigen. Dezelfde setting als in Utrecht is gebruikt en vervolgens zijn er middels een *catchbox* stellingen behandeld. De aanwezige jongeren konden een blauwe bal met microfoon erin

rondgooien, zo was er veel interactie mogelijk. Het doel is om in 2019 Eppo Bruins nogmaals te vragen voor een aantal sessies.

Dit jaar hebben we sociale media actief ingezet voor ledenwerving. Zo zijn er meerdere vlogs gedeeld, welke zijn gepromoot via facebook. We zien dat dit zorgt voor een groot bereik en veel nieuwe mensen die de Facebook-pagina van PerspectieF liken. Daarnaast is er in 2018 ook veel gebruikt van Instagram en Twitter. Voornamelijk tijdens evenementen nemen we de mensen thuis mee in wat er allemaal gebeurt bij PerspectieF. Dit alles om mensen van buitenaf dichter betrokken te laten zijn bij de politiek en zo een opstap te bieden om eventueel PerspectieF-lid te worden.

Al met al hebben we in 2018 meer dan 230 leden mogen verwelkomen. We zijn hier erg tevreden over en hopen natuurlijk dat dit aantal blijft groeien.

Financiën

In dit jaarverslag wordt het kalenderjaar 2018 besproken. Perspectief hanteert voor de financiële zaken als het jaarverslag en de vergroting de kalenderjaren. In de praktijk is dit zo nu en dan lastig opereren, omdat in één kalenderjaar vaak twee penningmeesters verantwoordelijk zijn voor de financiën.

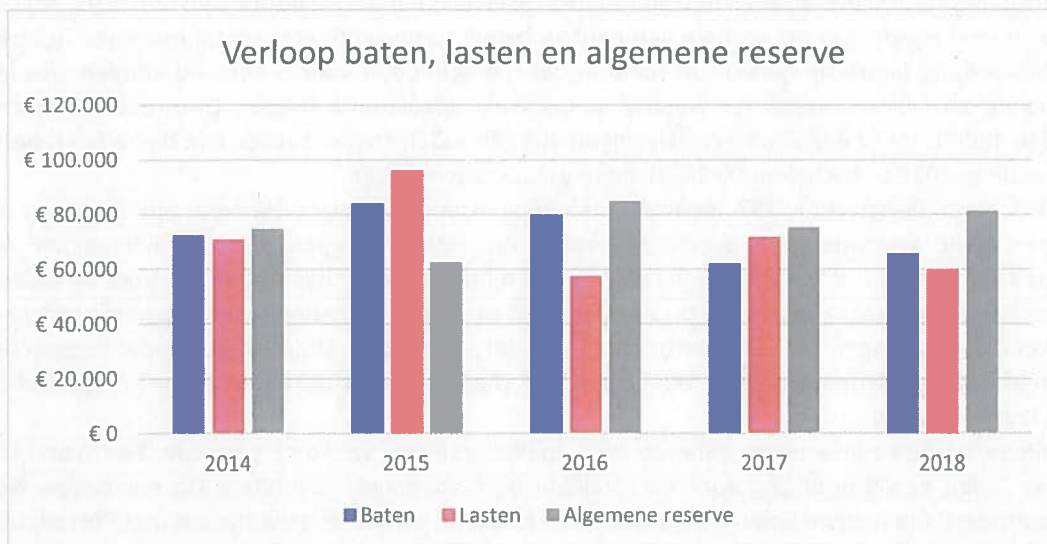
Begroting

Het jaar 2018 is afgesloten met een overschot van €6.011. Dit overschot is toegevoegd aan de Algemene Reserve van Perspectief, waarmee deze neerkomt op een bedrag van €81.302. Het boekjaar 2018 was begroot met een tekort, maar uiteindelijk afgesloten met positieve cijfers.

- **Baten.** Door de inkomsten over de jaren te zien, zien we dat de inkomsten van Perspectief na enkele jaren van terugval gestabiliseerd zijn. De trend van een teruglopende subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is niet gestopt. Daarentegen is er een flinke toename van baten uit contributies. Bovendien heeft de ChristenUnie in 2018 een gift van €6.000 geschonken aan Perspectief.
- **Lasten.** De lasten van Perspectief fluctueren sterk door de jaren heen. Dit is deels te verklaren door de cycli van verkiezingen, zo is de piek van 2015 te verklaren door de hoge uitgaven omtrent het 15-jarige jubileum. De uitgaven in 2018 zijn over het algemeen lager dan voorheen en begroot, dit komt met name door vier factoren:
 1. De bestuurskosten zijn lager uitgevallen dan voorheen, dit komt vooral door fors lagere reiskosten.
 2. De bureau- en huisvestingskosten zijn lager uitgevallen.
 3. De kosten voor politieke activiteiten/acties zijn lager. Het bestuur vindt dit jammer, aangezien dit de kern is van waar Perspectief om draait. Het is niet de bedoeling dat middelen van de vereniging onnodig opgepot worden.
 4. De kosten voor activiteiten zijn minder dan voorheen. Het bestuur is alert geweest op uitgaven op deze post, zoals het bedrag dat aan borrels, zaalhuren en weekenden wordt besteed.
- **Begroting 2019.** Voor de begroting van 2019 is ervoor gekozen om voldoende budget te reserveren voor de verkiezingen van de Provinciale Staten en de Wetenschappen en de verkiezingen voor het Europees Parlement. Verder is er de ambitie om de vereniging kwalitatief te laten groeien en te investeren in Communicatie. Ook is er een ruimer budget gereserveerd voor een extra bestuurslid (portefeuille Internationaal), die in juni 2019 door de Algemene Ledenvergadering aangesteld zal worden. Verder hebben er geen grote budgetwijzigingen plaatsgevonden
- **Algemene reserve.** De algemene reserve van Perspectief is groot ten opzichte van de begroting. De afgelopen jaren is een wisselend beeld zichtbaar qua ontwikkeling van de algemene reserve. Het is de ambitie van het bestuur om een visie te ontwikkelen op de grootte van de algemene reserve, aangezien middelen niet bedoeld zijn om op te potten.

Financiële ALV

Op 28 november 2017 is dit jaar de financiële ALV van Perspectief geweest. Voorafgaand hiernaar toe is de begroting met een begeleidende brief gepubliceerd. Op deze ALV werd de begroting voor 2018, zonder enige wijzigingen, goedgekeurd door de aanwezige leden. Tevens heeft de ledenvergadering ingestemd met het toevoegen van een zevende bestuurslid, namelijk een bestuurslid Internationaal

Jaar	Baten	Lasten	Algemene Reserve
2014	72.284	71.041	74.803
2015	84.051	96.215	62.638
2016	79.882	57.516	84.004
2017	62.126	71.839	75.291
2018	66.013	60.002	81.302

Secretariaat

Ledenaantallen

Onze organisatie zou niet kunnen bestaan zonder de vele leden die we hebben en hun inzet. Afgelopen jaar is er veel ingezet op het werven van nieuwe leden. Gedurende een aantal maanden hebben we een bioscoopbonnenactie gehad. Dit hield in dat nieuwe leden voor 5 euro lid konden worden en vervolgens een bioscoopbon ter waarde van 5 euro opgestuurd kregen. Deze actie is twee jaar geleden tijdens de Tweede Kamerverkiezingen ook gehouden en met succes. Om die reden is besloten deze actie in 2018 te herhalen. Dit bleek opnieuw succesvol te zijn.

In 2018 heeft Perspectief 237 nieuwe leden mogen verwelkomen. Hiervan zijn 56 leden alleen Perspectief-lid geworden. De overige 181 leden zijn zowel lid geworden van Perspectief als de ChristenUnie. Echter, in 2018 hebben ook 126 leden hun lidmaatschap opgezegd. Voor 33 leden gold dit omdat zij dertig jaar zijn geworden. De overige 93 opzeggingen hebben uiteenlopende redenen. Dit betekent dat Perspectief in 2018 netto met 111 leden gegroeid is. Dit resulteerde dat Perspectief op 1 januari 2019 een ledenaantal van 1453 leden had. Hiervan waren 380 leden alleen Perspectief-lid en 1073 leden combilid.

Alle nieuwe leden zijn welkom geheten door middel van een welkomstpakketje. Daarnaast kregen nieuwe leden een uitnodiging voor de 'Welkom bij Perspectief'- avonden. Deze avonden worden georganiseerd om nieuwe leden welkom te laten heten en kennis te laten maken met Perspectief.

	Nieuwe Leden 2018	Opzeggingen
PerspectiefLidmaatschap	56	60 (waarvan 30 leden dertig jaar zijn geworden)
Combilidmaatschap (ChristenUnie en PerspectiefLidmaatschap)	181	66 (waarvan 3 leden dertig jaar zijn geworden)
Totaal	237	126

Lief & Leed

Naast de vele nieuwe leden is het ook van belang om de huidige leden te blijven waarderen voor hun inzet en met hen mee te leven. Dit is gedaan door middel van het sturen van zogeheten 'Lief & Leed' kaartjes. Wanneer er bij het bestuur bekend werd dat een lid een bijzondere gebeurtenis heeft meegemaakt of een steuntje in de rug nodig heeft, dan werd er namens het bestuur en de vereniging een kaartje gestuurd. Zo werd duidelijk voor leden dat wij als vereniging met hen meeleven en aan hen denken.

Nieuwsbrieven

Eén keer in de twee weken komt de nieuwsbrief uit en wordt deze verstuurd naar alle leden en externe relaties die zich hebben aangemeld voor de nieuwsbrief. Het bereik van de nieuwsbrief is ongeveer 3000 relaties. In de nieuwsbrief worden actuele artikelen of nieuwsberichten gedeeld en worden er activiteiten aangekondigd. Daarnaast wordt er elke nieuwsbrief gebedspunten beschreven met de vraag of leden hiervoor zouden willen bidden. Dit, om zo ook als vereniging in gebed met elkaar verbonden te zijn. Tevens, staat het leden vrij om gebedspunten aan te dragen.

Tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen werd er in elke nieuwsbrief ruimte gecreëerd voor updates over de campagne of het uitlichten van een lokale afdeling. Deze input werd aangeleverd vanuit het campagnekernteam.

Promotiemateriaal

Vlak voor de campagne van de Tweede Kamerverkiezingen in 2017 is er extra geïnvesteerd in promotiemateriaal. Dit, om zo voldoende materiaal achter de hand te hebben om uit te delen bij de vele campagne-activiteiten. Zo was er genoeg campagnemateriaal over voor lokale afdelingen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in 2018. Wanneer een lokale afdeling aangaf (extra) Perspectief materiaal nodig te hebben, werd dit vanuit het partijbureau opgestuurd.

Na de twee campagnes was het promotiemateriaal zo goed als op. Daarom is er eind 2018 besloten nieuw promotiemateriaal aan te schaffen.

Diversen

Het afgelopen jaar zijn er ook enkele andere grote uitgaven geweest. In de laatste maanden van 2018 is er geïnvesteerd in nieuwe meubels voor de Perspectief-kamer op het partijbureau van de ChristenUnie. Hiermee toont de Perspectief-kamer representatief.

Daarnaast is er in 2018 ook een start gemaakt met de digitalisering van het archief. Belangrijke bestanden zijn ook opgeslagen op een externe harde schijf die zich bevindt op de Perspectief-kamer.

Communicatie

Social media

Het moge duidelijk zijn dat dat sociale media belangrijk zijn voor onze organisatie. Vooral de platformen Facebook, Instagram en Twitter zijn essentieel voor onze communicatie naar de buitenwereld, maar ook intern. In 2018 is een belangrijke verdeling ingezet als het gaat om de manier van communiceren op deze platformen. Twitter is het belangrijkste platform als het gaat om politieke statements die vooral naar buiten gericht zijn. Instagram is een ideaal platform voor foto's en sfeerbeelden. De inzet van Instagram Stories is ideaal gebleken voor verslagen van evenementen en zal steeds intensiever gebruikt gaan worden. Facebook blijft een goed platform om de leden op de hoogte te houden van de activiteiten van Perspectief en om evenementen onder de aandacht te brengen. De zoektocht naar vrijwilligers die simpelweg meer gevoel hebben voor het gebruik van sociale media is in 2018 begonnen met als gevolg een groeiend social media team.

PerspeX

Steunend op een goed bemande redactie, waarbij er voor de plek van vertrekkende leden nog steeds genoeg interesse is, blijft de PerspeX een kwalitatief sterk verenigingsblad. Naast dat het blad de functie heeft om leden op de hoogte te houden van de ontwikkelingen binnen Perspectief heeft het blad ook weer een meer journalistieke aard gekregen. Binnen het themanummer is er ruimte voor verschillende artikelen waarvoor onderzoek wordt gedaan naar de verschillende kanten van een onderwerp met prikkelende artikelen tot gevolg. Daarnaast zijn in 2018 de eerste plannen gemaakt voor online artikelen door de redactie van de PerspeX in samenwerking met onze eigen denktank. Hiervan willen we het echte werk in 2019 uit gaan rollen.

Nieuwsbrief

Door de communicatie via sociale media heeft de nieuwsbrief door het jaar heen een andere rol gekregen. Door het groeiend aantal updates op Facebook en Instagram over activiteiten hoeven leden daarover niet nog een verslag te ontvangen in de nieuwsbrief. De brief is daardoor korter geworden, maar blijft belangrijk voor organisatorische mededelingen. Het fijne over bijvoorbeeld georganiseerde reizen en deelname aan evenementen blijft via de nieuwsbrief verzonden worden. Ook bij serieuze zaken, zoals de ontwikkelingen rondom het kerkasiel, blijft de nieuwsbrief het communicatiemiddel.

Podcast

Een nieuwe vorm van communicatie voor Perspectief is de podcast. Dit jaar is de testversie van onze eigen podcast, Een Ander Perspectief, opgenomen en verspreid onder een aantal leden. Het is de bedoeling dat in 2019 iedere 3 á 4 weken een nieuwe podcast wordt opgenomen. Deze wordt geplaatst op Soundcloud en verspreid via Twitter en Facebook. We gebruiken de podcast enerzijds om luisteraars te vertellen over de activiteiten van Perspectief, anderzijds op een informele wijze de politiek te bespreken.

Media

Traditionele media als de krant, televisie en radio blijven een goede manier om onze boodschap te verspreiden. Daarnaast is het bij uitstek de manier om Perspectief te presenteren als een serieuze politieke organisatie met invloed en bereik. Het is in deze periode goed om te waken voor journalisten die Perspectief vooral willen gebruiken om de ChristenUnie onder druk te zetten. Het is aan ons de taak om kansen in de media uitsluitend te gebruiken om ons verhaal te laten horen. Optredens bij Radio1, EenVandaag, maar bijvoorbeeld ook webserie #BOOS zijn daar mooie voorbeelden van.

Bijlage 1 – Samenstelling besturen 2018

Bestuur 2017-2018

Functie	Naam
Voorzitter	Jarin van der Zande
Bestuurslid Politiek	Leonie Schenkel
Bestuurslid Organisatie	Aline Tuls
Bestuurslid Lokaal	Elsbeth van den Hazel
Penningsmeester	Christel Monrooij
Secretaris (tevens vicevoorzitter)	Annemarie de Bruin – van der Spoel

Bestuur 2017-2018. V.l.n.r. Elsbeth van den Hazel, Annemarie de Bruin – Van der Spoel, Jarin van der Zande, Leonie Schenkel, Aline Tuls en Christel Monrooij.

Bestuur 2018-2019

Functie	Naam
Voorzitter	Siewerd de Jong
Bestuurslid Politiek	Jeroen Troost
Bestuurslid Organisatie	Anna-Fleur Punt
Bestuurslid Lokaal (tevens vicevoorzitter)	Elsbeth van den Hazel
Penningsmeester	Arnoud Spruijt
Secretaris	Matthijs Vet

Bestuur 2017-2018. V.l.n.r. Jeroen Troost, Anna-Fleur Punt, Siewerd de Jong, Matthijs Vet, Arnoud Spruijt en Elsbeth van den Hazel.

Bijlage 2 – Begroting 2019

Begroting 2019

Zoals ter besluitvorming aangeboden aan leden tijdens de Financiële Algemene Ledenvergadering d.d. 12 november 2018.

Baten	Begroting 2019	Verwachting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Contributies	€ 18,910	€ 18,910	€ 14,310	€ 14,287
Overheidssubsidie	€ 42,000	€ 42,000	€ 43,000	€ 44,731
Donateurs & Giften	€ 7,500	€ 7,500	€ 7,500	€ 1,331
Abonnementen	€ 330	€ 330	€ 440	€ 455
Perspex				
Advertenties	€ 600	€ 400	€ 500	
Diverse baten	€ 1,685	€ 1,685	€ 2,500	€ 1,330
Totaal	€ 71,025	€ 70,825	€ 68,250	€ 62,126
Resultaat	€ -1,400	€ 6,343	€ -4,950	€ -9,714

Lasten	Begroting 2019	Verwachting 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Politiek	€ 6,650	€ 5,412	€ 6,500	€ 5,562
Lokaal	€ 4,000	€ 2,000	€ 4,000	€ 2,049
Activiteiten	€ 13,850	€ 11,585	€ 13,550	€ 15,101
Verkiezingen	€ 5,000	€ 4,523	€ 5,550	€ 5,155
Ondersteunend	€ 2,830	€ 3,012	€ 2,950	€ 4,105
Communicatie	€ 10,750	€ 6,800	€ 9,300	€ 7,181
KVGR	€ 20,225	€ 22,000	€ 22,000	€ 22,603
Bestuurskosten	€ 8,820	€ 8,950	€ 9,100	€ 10,058
Secretariaat	€ 300	€ 200	€ 300	€ 26
Totaal	€ 72,425	€ 64,482	€ 73,200	€ 71,839

Begrotingsposten uitgesplitst

1. Politiek	
Internationaal	€ 1,900
Projectgroepen en Denktank	€ 2,500
Politieke acties	€ 2,000
Teambuilding actieve leden	€ 250
2. Lokaal	
Ondersteuning afdelingen	€ 4,000
3. Activiteiten	
Actief ledenweekend & politiek weekend	€ 3,000
ALV's	€ 5,500
Borrels	€ 400
Nieuwjaarsborrel	€ 1,250
Politieke training / diplomatieke training	€ 1,100
Leiderschapstraining	€ 1,800
Fellowsprogramma	€ 300
Excursies binnenland	€ 500
4. Verkiezingen	
PS & WS 2019	€ 4,000
EP 2019	€ 1,000
5. Communicatie	
Algemene kosten	€ 500
Ledenwerving en promotie	€ 4,000
Communicatiekern	€ 1,000
Kosten website	€ 750
PerspeX	€ 4,500
6. KVGR	
Huisvestigingskosten	€ 4,563
Bureau- en ICT-kosten	€ 6,189
Gemene personeelskosten	€ 9,473
8. Bestuurskosten	
Reiskosten	€ 5,000
Bestuursweekend	€ 875
Telefoonkosten	€ 2,070
Overige bestuurskosten	€ 875
9. Secretariaat	
Algemene kosten	€ 100
Kantoor materiaal	€ 200

FINANCIEEL JAARRAPPORT 2018

Perspectief

ChristenUnie *-jongeren*

AMERSFOORT

INHOUDSOPGAVE

Algemeen	3
Balans per 31 december 2018	4
Staat van baten en lasten 2018	5
Grondslagen voor waardering	6
Toelichting op de balans per 31 december 2018	7
Toelichting op de staat van baten en lasten 2018	8
Overige gegevens	9

ALGEMEEN

Als basis voor de subsidieafrekening tellen alle leden die op peildatum 1 januari 2018 tussen 14 en 27 jaren oud waren, die op de peildatum stonden ingeschreven als lid en die jaarlijks € 5 of meer contributie hebben betaald. Dit aantal is 1110 (2017: 804)

Gedurende het jaar is voor 1556 (2017 1.007) ingeschreven leden contributie berekend en gefactureerd. Tot en met 31-12-2018 hebben 1505 leden hiervan alles of een gedeelte van betaald, 51 leden betaalden niets.

BESTUUR

Artikel 9 lid 2: Het bestuur bestaat uit ten minst vijf personen, waaronder een voorzitter, een secretaris en een penningmeester

ONDERTEKENING

In artikel 13 lid 3 van de statuten van de vereniging is bepaald dat alle bestuurders de jaarrekening dienen te ondertekenen. De uitvoering van de statutaire bepaling is hieronder vormgegeven. De bestuursleden zijn genoemd op alfabetische volgorde van achternaam.

Naam:

Elsbeth van den Hazel

Vice voorzitter - Bestuurslid lokaal

Siewerd de Jong

Voorzitter

Anna-Fleur Punt

Bestuurslid Organisatie

Arnoud Spruijt

Penningmeester

Jeroen Troost

Bestuurslid Politiek

Matthijs Vet

Algemeen Secretaris

Balans per 31 december 2018 (na voorstel resultaatbestemming)

ACTIVA	31-12-2018		31-12-2017		PASSIVA
	€	€	€	€	
VASTE ACTIVA					
Materiële vaste activa					
Inventaris					75.291
VLOTTENDE ACTIVA					
Vorderingen					
Debiteuren					4.956
Vooruitbetaald / Nog te ontvangen	53		767		2.188
Rekeningcourant verhoudingen	11.940		8.250		
Rijkssubsidie	7.431		8.884		7.144
		19.424		17.901	
Liquide middelen		66.365		64.534	
		<u>85.789</u>		<u>82.435</u>	<u>82.435</u>
					<u>85.789</u>
					<u>81.302</u>
					81.302
					1.698
					2.790
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302
					75.291
					4.956
					2.188
					7.144
					81.302

Staat van Baten en Lasten 2018

	Expl.2018	Begr.2018	Expl.2017		Expl.2018	Begr.2018	Expl.2017
	€	€	€		€	€	€
BATEN				LASTEN			
Contributies PF- leden	5.175	5.510	5.316	Bestuurskosten	7.978	9.100	10.058
Contributies Combi leden	13.250	8.800	8.963	Doorbelasting partijbureau	19.534	22.000	22.603
Subsidie ministerie BZK	37.355	43.000	44.731	Ondersteunend	2.795	2.950	4.105
Donateurs en giften	7.224	7.500	1.331	Secretariaat	574	300	26
Abonnementen Perspex	330	440	455	Politieke kernactiviteiten	3.151	6.500	5.562
Deelnemersbijdragen	2.250	2.350	1.220	Lokaal	1.409	4.000	2.049
Advertenties Perspex	400	500	-	Activiteiten	11.591	13.550	15.101
Rente	30	150	110	Verkiezingen	4.523	5.500	5.155
				Communicatie	8.447	9.300	7.181
subtotaal baten	66.013	68.250	62.126	subtotaal lasten	60.002	73.200	71.839
				Toevoeging / onttrekking			
				Algemene Reserve	6.011	4.950-	9.714-
Totaal Generaal	66.013	68.250	62.126	Totaal Generaal	66.013	68.250	62.126

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING

Algemeen

Voorzover niet anders is vermeld zijn de activa, de voorzieningen en de schulden opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen C1 kleine organisaties-zonder-winststreven. De jaarrekening is opgesteld in Euro's.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen.

De afschrijvingen worden op lineaire basis berekend aan de hand van de geschatte economische levensduur van de activa.

Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

De bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Winsten worden verantwoord als ze zijn gerealiseerd, verliezen als ze voorzienbaar zijn.

VERGELIJKENDE CIJFERS

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn, waar nodig, slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Vooruitbetaald / Nog te ontvangen		
Te ontvangen rente en overige	30	110
Vooruitbetaalde bedragen	<u>23</u>	<u>657</u>
	<u>53</u>	<u>767</u>
Liquide middelen		
Rabobank rekening-courant	1.935	2.156
Rabobank spaarrekening	40.000	38.000
SNS Bank Meersparen	<u>24.430</u>	<u>24.378</u>
	<u>66.365</u>	<u>64.534</u>
Algemene Reserve		
Saldo per 1 januari	75.291	85.004
Mutatie saldo door resultaatverdeling	<u>6.011</u>	<u>9.714</u>
Saldo per 31 december	<u>81.302</u>	<u>75.291</u>
Kortlopende schulden		
Nog te betalen bedragen		
Accountantscontrole	1.984	1.925
Overige (o.a. Bank- en telefoonkosten)	<u>805</u>	<u>263</u>
	<u>2.790</u>	<u>2.188</u>

Er zijn geen afzonderlijke schulden van € 25.000 of meer.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Gemeenschappelijke kosten

De vereniging heeft een overeenkomst met de ChristenUnie gesloten tot verrekening van voor gemene rekening gemaakte kosten, betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten. De kosten hiervan bedroegen in 2018 € 19.534. Voor 2019 wordt een bedrag verwacht van circa € 20.225.

De verdeling van gezamenlijke huisvestingskosten, bureaunkosten en gemeenschappelijke personeelskosten is geregeld in een "Overeenkomst tot verrekening van voor gemene rekening gemaakte kosten" (KVGR).

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
BATEN		
Subsidie ministerie BZK		
Subsidie	37.153	44.418
Nagekomen subsidie voorgaand boekjaar	<u>202-</u>	<u>313</u>
	<u>36.951</u>	<u>44.731</u>
Giften		
Donateurs	1.224	1.331
Bijdrage ChristenUnie	<u>6.000</u>	<u>-</u>
	<u>7.224</u>	<u>1.331</u>
<p>In het boekjaar 2018 is één gift ontvangen van in totaal € 4.500 of meer, nl. € 6.000 de bijdrage van de ChristenUnie.</p>		
LASTEN		
	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Bestuurskosten		
Bestuursweekend/vakantie	733	865
Reiskosten bestuursleden	3.301	5.843
Telefoonkosten	2.874	2.675
Overige bestuurskosten	<u>1.070</u>	<u>675</u>
	<u>7.978</u>	<u>10.058</u>
Bureau- en huisvestingskosten		
Doorbelasting partijbureau (KVGR)	<u>19.534</u>	<u>22.603</u>
Ondersteunend		
Bruto loon medew. Communicatie	-	1.040
Sociale lasten	-	237
Vakantiegeld en eindejaarsuitkering	-	149
Accountantscontrole	1.995	1.928
Bankkosten	121	174
Oninbare contributies	<u>679</u>	<u>577</u>
	<u>2.795</u>	<u>4.105</u>
Secretariaat		
Alg. behoeftigheden secretariaat	78	26
Kantoor materiaal	<u>496</u>	<u>-</u>
	<u>574</u>	<u>26</u>
Politieke kernactiviteiten		
Teambuilding actieve leden	-	40
Overige kst. internationaal (binnenland)	1.422	1.524
Politieke fractie/Politiek Beraad	17	-
overige kosten Politiek + onvoorzien	413	1.142
Politieke acties	<u>1.299</u>	<u>2.857</u>
	<u>3.151</u>	<u>5.562</u>
Lokaal		
Perspectief lokaal	<u>1.409</u>	<u>2.049</u>
	<u>1.409</u>	<u>2.049</u>

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Activiteiten		
Actief ledenweekend	2.494	3.474
Algemene ledenvergadering (ALV)	4.790	7.098
Borrels	502	422
Nieuwjaarsborrel	1.354	1.062
Trainingen	318	429
Leiderschapstraining	1.794	1.589
Fellowsprogramma en ov. trainingen	-	300
Excursies binnenland	339	727
	<u>11.591</u>	<u>15.101</u>
Verkiezingen		
Verkiezingscampagnes (GR2018) en (TK2017)	4.523	5.155
	<u>4.523</u>	<u>5.155</u>
Communicatie		
Communicatie, drukwerk, kleding, stand-inr	367	523
Ledenwerving en Promotie	4.457	2.486
Kosten website	149	737
Perspex	3.475	3.434
	<u>8.447</u>	<u>7.181</u>

Perspectief, ChristenUnie-jongeren
Postbus 439
3800 AK AMERSFOORT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Perspectief ChristenUnie-jongeren

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Perspectief, ChristenUnie-jongeren gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Perspectief, ChristenUnie-jongeren, te Amersfoort per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018 met een balanstotaal van € 85.789;
2. de staat van baten en lasten over 2018 met een resultaat van € 6.011 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Perspectief ChristenUnie-jongeren zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuurs- en directieverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuurs- en directieverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 18 juni 2019.

WITH accountants B.V.
[Redacted Signature]

Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Perspectief, ChristenUnie-jongeren

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Vereniging ChristenUnie
T.a.v. [REDACTED]
Johan van Oldenbarneveltlaan 46
3818 HB AMERSFOORT

Sliedrecht, 21 juni 2019

Onze referentie : PA/NdO/6092/1221
Betreft : controleverklaring betreffende het financieel verslag en de overzichten
Behandeld door : [REDACTED]

Geachte [REDACTED]

Hierbij ontvangt u twee exemplaren van de controleverklaring behorende bij de rapportage bestaande uit:

- gewaarmerkt financieel verslag over 2018 inclusief activiteitenverslag, een overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in het kalenderjaar van een gever heeft ontvangen en een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer;
- gewaarmerkte opgave van het aantal subsidiabele leden per peildatum 1 januari 2018 van de politieke partij ChristenUnie en het aantal subsidiabele leden per peildatum 1 januari 2018 van de jongerenorganisatie Perspectief.

Deze controleverklaring mag alleen tezamen met bovengenoemde documenten worden verstrekt aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en mag verder niet openbaar gemaakt worden.

Tevens ontvangt u nog één gewaarmerkt exemplaar van de jaarrekening 2018 van Vereniging ChristenUnie inclusief de controleverklaring ten behoeve van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

[REDACTED] wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

[REDACTED] accountants B.V.

Bijlagen.

Correspondentie
Postbus 327
3360 AH
Sliedrecht

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

ChristenUnie

+ Geef geloof een stem

Ministerie van Binnenlandse zaken
Directoraat-Generaal Bestuur en Wonen, Democratie en Burgerschap
T.a.v. dr. R. Bagchus
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Amersfoort, 26 april 2019

Uw kenmerk : Uw brief dd. 8 april 2019 Verantwoording subsidie Wet financiering politieke partijen.

Betreft : Supplement ChristenUnie jaarrekening 2018

2 overzichten te weten:

- Overzicht ontvangen bijdragen van in totaal € 4.500 of meer
- Overzicht schulden van € 25.000 of meer gedurende het jaar

Geachte heer Bagchus,

Middels deze e-mail separaat van de ChristenUnie jaarrekening 2018 ontvangt u bovengenoemde overzichten inzake de volgende 4 entiteiten:

ChristenUnie

Foundation For International Christian Democratic Development (FICDD)

Mr. G. Groen van Prinstererstichting (het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie)

Perspectief, de ChristenUnie jongerenorganisatie.

De overzichten zijn in samenwerking met With accountants tot stand gekomen en spreken voor zich. Graag ontvangen wij van u een ontvangstbevestiging.

Met vriendelijke groet,

Namens het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie,

Dhr. F. Ruiten
Penningmeester

With accountants
in non-profit

Correspondentieadres:

Postbus 419

3800 AH Amersfoort

T 033 422 69 69

E info@christenunie.nl

I www.christenunie.nl

IBAN NL 55 2400 0372 9300 18

BIC RABONL2U

NvA 32 08 05 51

ChristenUnie

Overzicht van de schulden van € 25.000 of meer met naam en adres, bedrag en datum

Naam:	Adres	Postcode	Plaats	Bedrag	Datum
AFMP	Hertogswetering 159	3543 AS	Utrecht	66.105,00	30-1-2018
ASR	Archimedeslaan 10	3584 HB	Utrecht	69.280,82	10-01-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6835 EA	Arnhem	27.079,00	23-02-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6836 EA	Arnhem	27.725,00	23-03-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6837 EA	Arnhem	29.189,00	20-04-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6838 EA	Arnhem	25.645,00	24-05-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6839 EA	Arnhem	61.072,00	11-08-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6839 EA	Arnhem	24.698,00	19-07-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6840 EA	Arnhem	28.753,00	23-08-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6841 EA	Arnhem	25.088,00	25-09-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6842 EA	Arnhem	25.088,00	26-10-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6843 EA	Arnhem	25.088,00	22-11-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6844 EA	Arnhem	63.139,00	14-12-2018
Belastingdienst	Groningensingel 21	6844 EA	Arnhem	27.527,00	31-12-2018
HA Haarlem/Amsterdam	Kabelweg 37	1014 BA	Amsterdam	53.887,79	29-01-2018
OneMeeting BV	Barchman Wuytierslaan 2	3818 LH	Amersfoort	30.359,60	29-11-2018

ChristenUnie
 Leer, geloof, een stein

With accountants
in non-profit

Overzicht van bijdragen politieke partijen 2018

BIJDRAGEN

Bedragen in €

Naam politieke partij	Naam gever	Adres	Postcode	Woonplaats	Bedrag	Totaalbedrag	Datum bijdrage
ChristenUnie	Mevr. H.T. Dake	[REDACTED]	[REDACTED]	Lochem	€ 10.000,00	€ 10.000,00	24-4-2018

FICDD

Overzicht van de schulden van € 25.000 of meer met naam en adres, bedrag en datum

Naam:	Adres	Postcode	Plaats	Bedrag	Datum
ChristenUnie	J.v.Oldenbarneveltaan 46	3818 HB	Amersfoort	€ 30.859,00	18-04-2019

FICDD
Foundation for
International Christian
Democratic Development

With accountants
in non-profit

Overzicht van bijdragen politieke partijen 2018

BIJDRAGEN

Bedragen in €

Naam politieke partij Naam gever Adres Postcode Woonplaats Bedrag Totaalbedrag Datum bijdrage

FICDD

De FICDD heeft geen bijdragen ontvangen van in totaal € 4.500 of meer in 2018.

Mr. G. Groen van Prinsterersstichting

Overzicht van de schulden van € 25.000 of meer met naam en adres, bedrag en datum

Naam:	Adres	Postcode	Plaats	Bedrag	Datum
ChristenUnie	J.v.Oldenbarneveltlaan 46	3818 MB	Amersfoort	26.912,50	11-04-2018

Overzicht van bijdragen politieke partijen 2018

BIJDRAGEN

Bedragen in €

Naam politieke partij	Naam gever	Adres	Postcode	Woonplaats	Bedrag	Totaalbedrag	Datum bijdrage
Mr. G. Groen van Prinsterer stichting. (het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie)	ChristenUnie	J. van Oldenbarneveltlaan 46	3818 HB	Amersfoort	€ 28.000,00	€ 28.000,00	8-5-2018

With accountants
in non-profit

Perspectief, christenunie jongeren

Overzicht van de schulden van € 25.000 of meer met naam en adres, bedrag en datum

Naam: **Adres** **Postcode** **Plaats** **Bedrag** **Datum**

Er zijn geen schulden bij Perspectief groter dan € 25.000 in 2018.

Perspectief
ChristenUnie-jongeren

With accountants
in non-profit

Overzicht van bijdragen politieke partijen 2018

BIJDRAGEN

Bedragen in €

Naam politieke partij	Naam gever	Adres	Postcode	Woonplaats	Bedrag	Totaalbedrag	Datum bijdrage
Perspectief, ChristenUnie jongeren	ChristenUnie	J. van Oldenbarneveltlaan 46	3818 HB	Amersfoort	€ 6.000,00	€ 6.000,00	8-5-2018

ChristenUnie:

Het subsidiabele ledental per peildatum 1-1-2018 bedraagt:

24.665

Perspectief, ChristenUnie-Jongeren:

Het subsidiabele ledental per peildatum 1-1-2018 bedraagt:

1.091

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

ChristenUnie
Postbus 439
3800 AK AMERSFOORT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Verklaring betreffende het financieel verslag en de overzichten

Ons oordeel

Wij hebben het financieel verslag en de overzichten 2018 van ChristenUnie te Amersfoort gecontroleerd.

Naar ons oordeel geven:

- het financieel verslag 2018 (artikel 25, eerste lid, onder a) en de daarin opgenomen rekening van kosten en opbrengsten (artikel 26 onder c);
- het overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in dat kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder b); en
- het overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder c), een getrouw beeld.

Tevens zijn wij van oordeel dat de bij het financieel verslag 2018 gevoegde opgave omtrent het ledental van de politieke partij en van de aangewezen politieke jongerenorganisatie, conform artikel 26, onder d van de Wet financiering politieke partijen, juist is.

Overeenkomstig artikel 25, eerste lid onder a tot en met c, en artikel 26, onder c tot en met e, van de Wet financiering politieke partijen bestaat de gecontroleerde (financiële) informatie uit:

- het financieel verslag over 2018 met daarin een weergave van de (financiële) informatie, die op grond van artikel 20 van de Wet financiering politieke partijen in de administratie is opgenomen. Het financieel verslag omvat tevens:
 - een volgens de normen van het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar beschouwde rekening van kosten en opbrengsten met bijbehorende toelichting, van belang zijnde voor de vaststelling van de subsidie;
 - een opgave van de voor de vaststelling van de subsidie van belang zijnde gegevens omtrent het ledental per peildatum 1 januari 2018 van in totaal 24.665 van de politieke partij en het ledenaantal per peildatum 1 januari 2018 van in totaal 1.091 van de aangewezen jongerenorganisatie.

Het financieel verslag wordt vergezeld van een activiteitenverslag.

- een overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in het kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd;
- een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden alsmede de Regeling financiering politieke partijen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag en de overzichten'.

Correspondentie
Postbus 327
3360 AH
Sliedrecht

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Wij zijn onafhankelijk van ChristenUnie zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Andere informatie

Naast het financieel verslag en de overzichten en onze controleverklaring daarbij, omvat het verslag andere informatie, die bestaat uit het activiteitenverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met het financieel verslag en de overzichten verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij het onderdeel financieel verslag en de overzichten.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het activiteitenverslag in overeenstemming met de bepalingen van de Wet financiering politieke partijen.

Beperking in het gebruik en verspreidingskring

Dit gewaarmerkte financieel verslag en de overzichten 2018 zijn opgesteld ten behoeve van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met als doel ChristenUnie in staat te stellen te voldoen aan de relevante bepalingen van de Wet financiering politieke partijen. Hierdoor is het financieel verslag en de overzichten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor ChristenUnie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot het financieel verslag en de overzichten

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor het financieel verslag en de overzichten

Het bestuur van ChristenUnie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van het financieel verslag en de overzichten in overeenstemming met de Wet financiering politieke partijen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van het financieel verslag en de overzichten moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur het financieel verslag en de overzichten opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in het financieel verslag en de overzichten.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

- 3 -

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag en de overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van dit financieel verslag en deze overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

recht, 18 juni 2019.

countants B.V.

Bijlage.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Bijlage bij onze controleverklaring voor het financieel verslag en de overzichten van ChristenUnie 2018

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het financieel verslag en de overzichten afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in het financieel verslag en de overzichten staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in het financieel verslag en de overzichten. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van het financieel verslagen de overzichten en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of het financieel verslag en de overzichten een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

